

THE TWENTY-THIRD FLASH

On Nature

[First written as the Sixteenth Note of the Seventeenth Flash, this part of the Risale-i Nur was later designated as the Twenty-Third Flash because of its importance. For it puts **naturalistic atheism** to death with no chance of reanimation, and totally shatters the foundation stones of unbelief.]

A Reminder

This treatise explains through Nine Impossibilities, themselves comprising at least ninety **impossibilities**, just how unreasonable, crude and superstitious is the way taken by those **Naturalists** who are atheists.

In order to cut short the discussion here and because these **impossibilities** have been explained in part in other sections of the Risale-i Nur, and some steps in the arguments have been skipped.

It occurs to one, therefore, how is it that those famous and supposedly brilliant **philosophers** accepted such a blantly obvious superstition, and continue to pursue that way.

#2

Well, the fact is they could not see its reality. And I am ready to explain **in detail** and prove through **clear and decisive arguments** to whoever doubts it that these crude, repugnant and unreasonable impossibilities are the necessary and unavoidable result of their way; in fact, the very gist of their creed.*

** What occasioned the writing of this treatise were the attacks being made on the Qur'an by those who called everything that their corrupted minds could not reach a superstition, who were using Nature to justify unbelief, and were vilifying the truths of belief in a most aggressive and ugly fashion.*

Those attacks stirred up in my heart an intense anger which resulted in those perverted atheists and falsifiers of the truth receiving vehement and harsh slaps.

Otherwise, the way generally followed by the Risale-i Nur is a mild, polite and persuasive one.

#3

In the Name of God, the Merciful, the Compassionate.

Their prophets said: "Is there any doubt about God, Creator of the heavens and the earth?" (Qur'an, 14:10)

Yirmiüçüncü Lem'a

Tabiat Risalesi

(Onyedinci Lem'anın Onaltıncı Notası iken, ehemmiyetine binaen Yirmiüçüncü Lem'a olmuştur. **Tabiattan gelen fikri küfrü**yi dirilmeyecek bir surette öldürüyor; küfrün temel taşını zîr ü zeber ediyor.)

İhtar

Şu notada, **Tabiiyunun** münkir kısmının gittikleri yolun içyüzü ne kadar akıldan uzak ve ne kadar çirkin ve ne derece hurafe olduğu, lâakal doksan **muhal** tazammun eden dokuz muhal ile beyan edilmiş.

Sair risalelerde o **muhal**er kısmen izah edildiğinden; burada gayet muhtasar olmak haysiyetiyle, bazı basamaklar tayyedilmiştir.

Onun için, birdenbire, bu kadar zahir ve aşikâre bir hurafeyi nasıl bu meşhur âkıl **feylesoflar** kabul etmişler, o yolda gidiyorlar, hatıra geliyor.

Evet onlar, mesleklerinin içyüzünü görememişler. Hem hakikat-ı meslekleri ve mesleklerinin lâzımı ve muktezası odur ki; yazılmış herbir muhalin ucunda beyan edilen o çirkin ve müstekreh ve gayr-ı makul (Haşiye)hülâsa-i mezhepleri, mesleklerinin lâzımı ve zarurî muktezası olduğunu gayet **bedihî ve kat'î bürhanlarla** şübhesi olanlara **tafsilen** beyan ve isbat etmeye hazırım.

(Haşiye): Bu risalenin sebab-i te'lifi; gayet mütecevizane ve gayet çirkin bir tarz ile hakaik-i imaniyeyi tezyif edip, bozulmuş akli yetişmediği şeye hurafe deyiş, dinsizliği tabiata bağlayarak, Kur'ana hücum edilmesidir.

O hücum ise, şiddetli bir hiddeti (kalbe) kaleme verdi ki, şiddetli ve galiz tokatları o mülhidlere ve haktan yüz çeviren bâtil mezheblilere yedirdi.

Yoksa Risale-i Nur'un mesleği, nezihane ve nazikane ve kavli leyyindir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آلَتْ رُسُلُهُمْ آفَى اللَّهِ شَكُّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

By declaring through the use of a rhetorical question that there cannot and should not be any **doubt** about God Almighty, this verse clearly demonstrates the **Divine existence and Unity**.

A point to be mentioned before our discussion:

When I went to Ankara in 1922, the morale of the people of belief was extremely high as a result of the victory of the army of Islam over the Greeks. But I saw that an abominable **current of atheism** was treacherously trying to subvert, poison and destroy their minds.

"O God!" I said, "this monster is going to harm the fundamentals of belief." At that point, since the above-mentioned verse makes self-evidently plain God's existence and Unity, I **sought assistance** from it and wrote a treatise in Arabic consisting of a proof taken from the All-Wise Qur'an that was powerful enough to disperse and destroy that atheistic current.

#4

I had it printed in Ankara at the Yeni Gün Press. But, alas, those who knew Arabic were few and those who considered it seriously were rare. Also, its argument was in an extremely **concise and abbreviated** form.

As a result, the treatise did not have the **effect** it should have done and sadly, that current of atheism both swelled and gained strength. Now, I feel compelled to explain a part of the proof in Turkish.

Since certain parts of it have been fully explained in other sections of the Risale-i Nur, it will be written **in summary form** here. Those numerous proofs in part unite in this proof; so each may be seen as an element of this proof.

#5

Introduction

O man! You should be aware that there are certain **phrases** which are commonly used and **imply** unbelief. The believers also use them, but without realizing their implications. We shall explain three of the most important of them.

The First: "**Causes** create this."

The Second: "It **forms** itself; it comes into existence and later ceases to exist."

The Third: "It is natural; Nature **necessitates** and creates it."

Indeed, since beings exist and this cannot be denied, and since each being comes into existence in a wise and **artistic** fashion, and since each is not outside time but is being continuously **renewed**,

Şu âyet-i kerime, istifham-ı inkârî ile "Cenab-ı Hak hakkında **şekk** olmaz ve olmamalı" demekle; **vücut ve vahdaniyet-i İlahiye**, bedahet derecesinde olduğunu gösteriyor.

Şu sırrı izahtan evvel bir ihtar:

1338'de Ankara'ya gittim. İslâm ordusunun Yunan'a galebesinden neş'e alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müdhîş bir **zındıka fikri**, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessasane çalıştığını gördüm.

Eyvah dedim, bu ejderha imanın erkânına ilişecek! O vakit, şu âyet-i kerime bedahet derecesinde vücut ve vahdaniyeti ifham ettiği cihetle ondan **istimdad edip**, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur'an-ı Hakîm'den alınan kuvvetli bir bürhanı, Arabî risalesinde yazdım.

Ankara'da, Yeni Gün Matbaası'nda tab'ettirmiştim. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet **muhtasar ve mücmel** bir surette

o kuvvetli bürhan **tesirini** göstermedi. Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu. Bilmecburiye, o bürhanı Türkçe olarak bir derece beyan edeceğim.

O bürhanın bazı parçaları, bazı risalelerde tam izah edildiğinden; burada **icmalen** yazılacaktır. Sair risalelerde inkısam etmiş olan müteaddid bürhanlar, bu bürhanda kısmen ittihad ediyor; herbiri bunun bir cüz'ü hükmüne geçiyor.

Mukaddime

Ey insan! Bil ki, insanların ağızından çıkan ve dinsizliği **işmam eden** dehşetli **kelimeler** var. Ehl-i iman, bilmeyerek istimal ediyorlar. Mühimlerinden üç tanesini beyan edeceğiz:

Birincisi: "Evcedethü-l **esbab**" Yani, "esbab bu şey'i icad ediyor."

İkincisi: "Teşekkele binefsihi" Yani, "kendi kendine **teşekkül** ediyor, oluyor, bitiyor."

Üçüncüsü: "İktezathü-t tabiat" Yani, "tabîdir, tabiat **iktiza edip** icad ediyor."

Evet madem mevcudat var ve inkâr edilmez. Hem her mevcud **san'atlı** ve hikmetli vücuda geliyor. Hem madem kadîm değil, **yeniden oluyor**.

then, O falsifier of the truth, you are bound to say either that the causes in the world create beings, for example, this animal; that is to say, it comes into existence through the **coming together of causes**,

#6

or that it forms itself,

or that its coming into existence is a **requirement** and necessary effect of Nature,

or that it is created through the power of **One All-Powerful and All-Glorious**.

Since reason can find no way apart from these four, if the first three are definitely proved to be impossible, invalid and absurd, **the way of Divine Unity**, which is the fourth way, will necessarily and self-evidently and without doubt or suspicion, be proved true.

THE FIRST WAY

This to imagine that the **formation** and existence of things, creatures, occurs through the coming together of the causes in the universe. We shall mention only three of its numerous impossibilities.

First Impossibility

Imagine there is a **pharmacy** in which there are hundreds of jars and phials filled with quite different **substances**. A living potion and a living remedy are required from those medicaments.

So we go to the pharmacy and see that they are to be found there in abundance, yet in great variety. We **examine** each of the potions

and see that the **ingredients** have been taken in varying but **precise amounts** from each of the jars and phials, one ounce from this, three from that, seven from the next, and so on.

If one ounce too much or too little had been taken, the **potion** would not have been living and would not have displayed its special quality.

#7

Next, we study the living **remedy**. Again, the ingredients have been taken from the **jars** in a particular measure so that if even the most minute amount too much or too little had been taken, the remedy would have lost its special property.

Now, although the jars number more than fifty, the ingredients have been taken from each according to measures and **amounts** that are all different.

Is it in any way possible or probable that the phials and jars should have been knocked over by a strange **coincidence** or sudden gust of wind

Herhalde ey mülhid! Bu mevcudu, meselâ bu hayvanı ya diyeceksin ki, esbab-ı âlem onu icad ediyor; yani **esbabın içtimanda** o mevcut vücud buluyor..

veyahud o kendi kendine teşekkül ediyor..

veyahud tabiat **muktezası** olarak, tabiatın tesiriyle vücuda geliyor..

veyahud bir **Kadîr-i Zülcelal**'in kudretiyle icad edilir.

Madem aklen bu dört yoldan başka yol yoktur, evvelki üç yol muhal, battal, mümteni', gayr-ı kabil oldukları kat'î isbat edilse; bizzarure ve bilbedahe dördüncü yol olan **tarîk-i vahdaniyet**, şeksiz şübhesiz sabit olur.

AMMA BİRİNCİ YOL KI:

Esbab-ı âlemin içtimayla **teşkil**-i eşya ve vücud-u mahlukattır. Pek çok muhalatından yalnız üç tanesini zikrediyoruz.

BİRİNCİSİ:

Bir **eczahane**de, gayet muhtelif **maddeler**le dolu, yüzer kavanoz şişeler bulunuyor. O edviyelerden, zihayat bir macun istenildi. Hem hayatdar hârîka bir tiryak onlardan yapılmak icab etti.

Geldik, o eczahane, o zihayat macunun ve hayatdar tiryakın çoklukla efradını gördük. O macunlardan herbirisini **tedkik** ettik.

Görüyoruz ki: O kavanoz şişelerden herbirisinden, bir **mizan-ı mahsus** ile, bir iki dirhem bundan, üç dört dirhem ötekinden, altı yedi dirhem başkasından ve hâkeza.. muhtelif mikdarlarda **eczalar** alınmış.

Eğer birinden, bir dirhem ya noksan veya fazla alınsa o **macun** zihayat olamaz, hasiyetini gösteremez.

Hem o hayatdar **tiryakı** da tedkik ettik. Herbir **kavanoz**dan bir mizan-ı mahsus ile bir madde alınmış ki, zerre mikdarı noksan veya ziyade olsa, tiryak hâssasını kaybeder.

O kavanozlar elliden ziyade iken, herbirisinden ayrı bir mizan ile alınmış gibi, ayrı ayrı **mikdar**da eczaları alınmış.

Acaba hiçbir cihette imkân ve ihtimal var mı ki, o şişelerden alınan muhtelif mikdarlar, şişelerin garib bir **tesadüf** veya fırtınalı bir havanın çarpmasıyla devrilmesinden,

and that only the precise, though different, amounts that had been taken from each of them should have been spilt, and then **arranged** themselves and come together to form the remedy?

Is there anything more **superstitious**, impossible and absurd than this? If an ass could speak, it would say: "I cannot accept this idea!", and would gallop off!

Similarly, each **living being** may be likened to the living potion in the **comparison**, and each plant to a living remedy.

For they are **composed of** matter that has been taken in most precise **measure** from truly numerous and truly various substances.

If these are attributed to causes and the **elements** and it is claimed, "Causes created these," it is **unreasonable**, impossible and absurd a hundred times over, just as it was to claim that the potion in the pharmacy came into existence through the phials being knocked over; by accident.

#8

In Short: The vital substances in this vast pharmacy of the universe, which are measured on the **scales of Divine Determining and Decree** of the All-Wise and Pre-Eternal One, can only come into existence through a boundless wisdom, infinite **knowledge** and all-encompassing **will**.

The unfortunate person who declares that they are the work of **blind**, deaf and innumerable elements and causes and natures, which stream like floods;

and the foolish, delirious person who claims that that wondrous **remedy** poured itself out when the phials were knocked over and formed itself, are certainly unreasonable and nonsensical.

Indeed, such denial and unbelief is a senseless absurdity.

Second Impossibility

If everything is not **attributed to** the All-Powerful and All-Glorious One, Who is the Single One of Unity, but is attributed to causes, it **necessitates** that

many of the elements and **causes** present in the universe **intervene** in the being of every animate creature.

Whereas that different and **mutually opposing** and conflicting causes should come together of their own accord in **complete order**, with the finest balance and in perfect **concord** in the being of a tiny creature, like a fly,

is such an obvious impossibility that anyone with even an iota of **consciousness** would say: "This is impossible; it could not be!"

The tiny body of a **fly** is **connected** with most of the elements and causes in the universe; indeed, it is a summary of them.

herbirisinden alınan miktar kadar yalnız o miktar aksın, beraber gitsinler ve toplanıp o macunu **teşkil** etsinler?

Acaba bundan daha **hurafe**, muhal, bâtil birşey var mı? Eşek muzaaf bir eşekliğe girse, sonra insan olsa, "Bu fikri kabul etmem" diye kaçacaktır.

İşte bu **misal** gibi; herbir **zîhayat**, elbette zîhayat bir macundur ve herbir nebat, hayatdar bir tiryak gibidir ki;

çok müteaddid eczalardan, çok muhtelif maddelerden, gayet hassas bir **ölçü** ile alınan maddelerden **terkib edilmiştir**.

Eğer esbaba, **anasıra** isnad edilse ve "esbab icad etti" denilse; aynen eczahanedeki macunun, şişelerin devrilmesinden vücut bulması gibi, yüz derece **akıldan uzak**, muhal ve bâtildir.

Elhasıl:Şu eczahane-i kübra-yı âlemde, Hakîm-i Ezelî'nin **mizan-ı kaza ve kader**ile alınan mevadd-ı hayatiye, hadsiz bir hikmet ve nihayetsiz bir **ilim** ve herşeye şamil bir **irade** ile vücut bulabilir.

"**Kör**, sağır, hududsuz, sel gibi akan küllî anasır ve tabayi ve esbabın işidir." diyen bedbaht,

"O **tiryak-ı acib**, kendi kendine şişelerin devrilmesinden çıkıp olmuştur." diyen divane bir hezeyancı, sarhoş bulunan bir ahmaktan daha ziyade ahmaktır.

Evet o küfür; ahmakane, sarhoşane, divanece bir hezeyandır.

İKİNCİ MUHAL:

Eğer herşey, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Zülcelal'e **verilmezse**, belki esbaba isnad edilse **lâzım gelir** ki;

âlemin pek çok anasır ve **esbabı**, herbir zîhayatın vücudunda **müdahalesi** bulunsun.

Halbuki sinek gibi bir küçük mahlukun vücudunda, **kemal-i intizam** ile gayet hassas bir mizan ve tamam bir **ittifak** ile, muhtelif ve **birbirine zıd**, mübayin esbabın içtimayı,

o kadar zahir bir muhaldir ki, sinek kanadı kadar **şuuru** bulunan, "Bu muhaldir, olamaz!" diyecektir.

Evet bir **sineğin** küçücük cismi, kâinatın ekser anasır ve esbabı ile **alâkadardır**; belki bir hülâsasıdır.

If it is not attributed to the Pre-Eternal and All-Powerful One, it is necessary for those material causes to **be** themselves **present** in the immediate vicinity of the fly;

rather, for them all to enter into its tiny body; and even for them to enter each of the cells of its eyes, which are minute **samples** of its body.

For if a **cause** is of a material nature, it is necessary for it to be present in the immediate vicinity of, and inside, its **effect**.

And this **necessitates** accepting that the constituents and elements of the universe are **physically** present inside that minute cell, a place too small even for the tip of its antenna, and that they work there in harmony like a master.

A way such as this, then, **shames** even the most foolish of the Sophists.

Third Impossibility

It is an established rule that,
"If a being has unity, it can only have issued from a single being, from one hand."

Particularly if it displays a **comprehensive** life within a perfect order and **sensitive** balance,

it demonstrates self-evidently that it did not issue from **numerous** hands, which are the cause of **conflict** and confusion, but that it issued from a single hand that is All-Powerful and All-Wise.

Therefore, to attribute a **well-ordered** and **well-balanced** being which has unity such as that to the jumbled hands of innumerable, **lifeless**, ignorant, aggressive, unconscious, chaotic, blind and deaf natural causes, the blindness and deafness of which increase with their **coming together** and intermingling among the ways of numberless possibilities, is as unreasonable as accepting innumerable impossibilities all at once.

If we leave this impossibility aside and assume that material causes have **effects**, these effects can only occur through direct contact and touch. However, the contact of natural causes is with the exteriors of living beings.

And yet we see that the **interiors** of such beings, where the hands of **material causes** can neither reach nor touch, are ten times more delicate, well-ordered and perfect as regards art than their exteriors.

Therefore, although tiny animate creatures, on which the hands and organs of material causes can in no way be situated, indeed they cannot **touch** the creatures' exteriors all at once even,

are more strange and **wonderful** as regards their art and creation than the largest creatures,

Eğer Kadîr-i Ezeli'ye verilmezse, o esbab-ı maddiye onun vücudu yanında bizzât **hazır bulunmak** lâzım; belki onun küçücük cisminde girmek gerektir.

Belki cisminin küçük bir **nümunesi** olan gözündeki bir hüceyresine girmeleri icab ediyordur.

Çünkü **sebeb** maddî ise, **müsebbebin** yanında ve içinde bulunması lâzım geliyor.

Şu halde, iki sineğin iğne ucu gibi parmakları yerleşmeyen o hüceyrecikte erkân-ı âlem ve anasır ve tabayiin, **maddeten** içinde bulunup, usta gibi içinde çalıştıklarını kabul etmek **lâzım geliyor**.

İşte, Sofestaînin en eblehleri dahi, böyle bir meslekten **utanıyorlar**.

ÜÇÜNCÜ MUHAL:

الْوَّاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَّاحِدِ

kaide-i mukarreresiyle: "Bir mevcudun **vahdeti** varsa, elbette bir vâhidden, bir el **den sudûr edebilir**."

Hususan o mevcud, gayet mükemmel bir intizam ve **hassas** bir mizan içinde ve **câmi'** bir hayata mazhar ise,

bilbedahe sebeb-i **ihtilaf** ve keşmekeş olan **müteaddid** ellerden çıkmadığını; belki gayet Kadîr, Hakîm olan bir tek elden çıktığını gösterdiği halde;

hadsiz ve **camid** ve cahil, müteceviz, şuursuz, karmakarışıklık içinde, kör, sağır esbab-ı tabiiyenin karmakarışık ellerine, hadsiz imkânât yolları içinde ve **içtima** ve ihtilat ile, o esbabın körlüğü, sağırlığı ziyadeleştiği halde; o **muntazam** ve **mevzun** ve vâhid bir mevcudu onlara isnad etmek, yüz muhali birden kabul etmek gibi akıldan uzaktır.

Haydi bu muhalden kat'-ı nazar, esbab-ı maddiyenin elbette **tesirleri**, mübaşeretle ve temasla olur. Halbuki o esbab-ı tabiiyenin temasları, zîhayat mevcudların zahirleriyledir.

Halbuki görüyoruz ki; o **esbab-ı maddiyenin** elleri yetişmediği ve temas edemedikleri o zîhayatın **bâtını**, on defa zahirinden daha muntazam, daha latif, san'atça daha mükemmeldir.

Esbab-ı maddiyenin elleri ve âletleriyle hiçbir cihetle yerleşemedikleri, belki tam zahirine de **temas** edemedikleri küçücük zîhayat, küçücük hayvancıklar,

en büyük mahluklardan daha ziyade san'atça **acib**, hilkatça bedî' bir surette oldukları halde;

to attribute them to those lifeless, *unknowing*, crude, distant, vast, **conflicting**, **deaf** and blind causes can result only from a deafness and blindness compounded to the number of animate beings.

o camid, **cahil**, kaba, uzak, büyük ve **birbirine zıd** olan **sağır**, kör esbaba isnad etmek, yüz derece kör, bin derece sağır olmakla olur!..

www.risaleglobal.com

THE SECOND WAY

This is expressed by the phrase "**It forms itself.**" It too involves many impossibilities and is absurd and impossible in many aspects. We shall explain three examples of these impossibilities.

First Impossibility

O you *obstinate* denier! Your egotism has made you so stupid that somehow you decide to accept a hundred impossibilities all at once.

For you yourself are a being and not some simple substance that is inanimate and *unchanging*.

You are like an extremely well-ordered machine that is constantly being *renewed* and a wonderful palace that is undergoing continuous change.

Particles are working unceasingly in your body. Your body has a **connection** and mutual relations with the universe, in particular with regard to *sustenance* and the perpetuation of the species,

and the particles that work within it are careful not to spoil that *relationship* nor to break the connection.

In this *cautious manner* they set about their work, as though taking the whole universe into account. Seeing your relationships within it, they take up their positions accordingly.

And you benefit with your external and inner *senses* in accordance with the wonderful positions that they take.

If you do not accept that the particles in your body are tiny *officials* in motion in accordance with the law of the Pre-Eternal and All-Powerful One, or that they are an *army*, or the nibs of the pen of Divine Determining, with each particle as the nib of a pen, or that they are points inscribed by the pen of Power with each particle being a point,

#12

then in every particle working in your eye there would have to be an eye such as could see every limb and part of your body as well as the entire universe, with which you are *connected*.

In addition to this, you would have to ascribe to each particle an intelligence equivalent to that of a hundred **geniuses**, sufficient to know and *recognize* all your past and your future, and your forbears and descendants, the *origins* of all the elements of your being, and the sources of all your sustenance.

AMMA İKİNCİ MES'ELE:

"Teşekkele binefsihi"dir. Yani: **Kendi kendine teşekkül ediyor.** İşte bu cümlenin dahi çok muhalatı var. Çok cihetle bâtıldır, muhaldir. Nümune için muhalâtından üç tanesini beyan ederiz.

BİRİNCİSİ:

Ey *muannid* münkir! Senin enaniyetin seni o kadar ahmaklaştırmış ki, yüz muhali birden kabul etmeyi, bir derece hükmediyorsun.

Çünkü sen mevcudsun. Ve basit bir madde ve camid ve *tegayyürsüz* değilsin.

Belki, daima *teceddüde* olarak, gayet muntazam bir makine ve hârika ve daima tahavvülde bir saray gibisin.

Senin vücudunda her vakit *zerreler* çalışıyorlar. Senin vücudun kâinatla, hususan *rızık* münasebetiyle, hususan beka-i nev'i itibariyle **alâkadar** ve alış-verişi vardır.

Senin vücudunda çalışan zerreler, o *münasebatı* bozmamak ve o alâkadarlığı kırmamak için dikkat ediyorlar.

Öylece *ihtiyatla* ayaklarını atıyorlar. Güya bütün kâinata bakıyorlar. Senin münasebatını kâinatta görüp öyle vaziyet alıyorlar.

Sen zahirî ve bâtinî *duygularınla*, o zerrelerin, o hârika vaziyetine göre istifade edersin.

Eğer sen vücudundaki zerreleri, Kadîr-i Ezelî'nin kanunuyla hareket eden küçücük *memurları* veya bir *ordusu* veya kalem-i kaderin uçları, herbir zerre bir kalem ucu veya kalem-i kudretin noktaları, herbir zerre bir nokta olduğunu kabul etmezsen;

o vakit senin gözünde çalışan herbir zerreye öyle bir göz lâzım ki, senin mecmu-u cesedinin her tarafını görmekte beraber, *münasebetdar* olduğun bütün kâinatı dahi görecek bir gözü

ve bütün senin mazi ve müstakbel ve nesil ve aslın ve anasının *menbalarını* ve rızkının madenlerini bilecek, *tanıyacak* yüz **dâhî** kadar bir akıl vermek lâzım geliyor.

To attribute the **knowledge** and **consciousness** of a thousand Plato's to a single particle of one such as you who does not possess even a particle's worth of intelligence in matters of this kind is a crazy superstition a thousand times over!

Second Impossibility

Your being resembles a **thousand-domed** wondrous palace in which the stones stand together in suspension and **without support**. Indeed, your being is a thousand times more wonderful than such a palace,

for the palace of your being is being renewed **continuously** in perfect order. Leaving aside your truly wonderful spirit, heart and other **subtle faculties**, each **member** of your body resembles a single-domed part of the palace.

Like the stones of a dome, the particles stand together in perfect **balance** and order demonstrating the eye and the tongue, for example, each to be a wondrous building, extraordinary work of art, and miracle of power.

#13

If these particles were not each officials dependent on the command of the **master architect** of the universe,

then each particle would have to be both absolutely **dominant** over all the other particles in the body and absolutely **subordinate** to each of them; and both **equal** to each and, with regard to its dominant position, opposed;

and both the origin and source of most of the **attributes** that pertain only to the Necessarily Existent One,

and extremely **restricted**; and both in absolute form, and in the form of a perfectly ordered individual **artefact** that could only, through the mystery of unity, be the work of the Single One of Unity.

Anyone with even a particle of consciousness would understand what an obvious impossibility this is; **to attribute** such an artefact to those particles.

Third Impossibility

If your being is not '**written**' by the pen of the Pre-Eternal and All-Powerful One, Who is the Single One of Unity, and is instead '**printed**' by Nature and causes,

there would have to be **printing-blocks** in Nature not only to the number of cells in your body, but to the number of their thousands of combinations, which are arranged in **concentric circles**.

Because, for example, if this book which we hold in our hand is written, a single pen may write it **relying on** the knowledge of its writer.

If, on the other hand, it is not written and is **not attributed to** its writer's pen, and if it is said that it exists of its own accord or it is ascribed to Nature,

Senin gibi bu mes'elelerde zerre kadar akli olmayanın bir zerresine bin Eflatun kadar bir **ilim** ve **şuur** vermek, bin derece divanece bir hurafeciliktir!..

İKİNCİ MUHAL:

Senin vücudun **bin kubbeli** hârika bir saraya benzer ki; her kubbesinde taşlar, **direksiz** birbirine başbaşa verip, muallakta durdurulmuş. Belki senin vücudun, bin defa bu saraydan daha acıdır.

Çünkü o saray-ı vücudun, **daima** kemal-i intizamlı tazelenmektedir. Gayet hârika olan ruh, kalb ve **manevî letaiften** kat'-ı nazar, yalnız cesedindeki her bir **âza**, bir kubbeli menzil hükmündedir.

Zerreler, o kubbedeki taşlar gibi birbirleriyle kemal-i **müvazene** ve intizam ile başbaşa verip, hârika bir bina, fevkalâde bir san'at, göz ve dil gibi acib birer mu'cize-i kudret gösteriyorlar.

Eğer bu zerreler, şu âlemin **ustasının** emrine tâbi' birer memur olmasalar;

o vakit her bir zerre, umum o ceseddeki zerrelere hem **hâkim-i** mutlak hem herbirisine **mahkûm-u** mutlak, hem her birisine **misil** hem hâkimiyet noktasında zıd,

hem yalnız Vâcib-ül Vücut'a mahsus olan ekser **sifâtın** masdarı, menbaı,

hem gayet **mukayyed** hem gayet mutlak bir surette olmakla beraber, sırr-ı vahdetle yalnız bir Vâhid-i Ehad'in eseri olabilen gayet muntazam bir **masnu-u** vâhidi

o hadsiz zerrata **isnad etmek**; zerre kadar şuur olan, bunun pek zahir bir muhal belki yüz muhal olduğunu derkeder.

ÜÇÜNCÜ MUHAL:

Eğer senin vücudun, Vâhid-i Ehad olan Kadîr-i Ezelî'nin kalemîyle **mektub** olmazsa ve tabiata, esbaba mensub **matbu'** ise,

o vakit senin vücudundaki bir hüceyre-i bedenden tut, **birbiri içinde daireler** misillü, binler mürekkebler adedince tabiat **kalıblarının** bulunması lâzım gelir.

Çünkü meselâ bu elimizdeki kitab eğer mektub olsa, bir tek kalem, kâtibinin ilmîne **istinad edip**, bütün onları yazar.

Eğer o, mektub olmazsa ve onun kalemine **verilmezse**, kendi kendine olmuş denilse veya tabiata verilse,

then, as a printed book, it would be *necessary* for there to be a different iron pen of each letter so that it could be printed.

#14

In a printing-press there have to be pieces of type to the number of letters in the alphabet so the letters in the book *come into existence* by means of them;

pens to the number of those letters being necessary *in place of* a single pen.

As may be seen, sometimes a whole page is written in a single large **letter** from among those letters with a small pen in *fine script*, in which case a thousand pens would be necessary for one letter.

Rather, if it took the form of your body, with all its **components** one within the other in concentric circles, there would have to be printing-blocks in each circle, for each component, to the number of the **combinations** that they form.

Now, see, if you claim this, which **involves** a hundred impossibilities, to be possible,

then again if they are not attributed to a single pen, for those *well-ordered*, artistic pieces of type, faultless printing-blocks and iron pens to be made,

further pens, printing-blocks and letters *to the same number* as themselves would be necessary.

And they too would have to have been made; and they too would have to have been well-ordered and **artistically fashioned**. And so on. It would carry on in successionad infinitum .

There, you too understand! This way of thinking is such that it involves impossibilities and superstitions to the number of particles in your body. O denier of God! See this, and *quit* the way of misguidance!

#15

THE THIRD WAY

"Nature *necessitates* it; Nature makes it." This statement contains many impossibilities. We shall mention three of them by way of examples.

First Impossibility

If the **art** and creativity, which are discerning and wise, to be seen in beings and particularly in animate beings are not attributed to the pen of Divine Determining and Power of the Pre-Eternal Sun,

and instead are attributed to Nature and *force*, which are blind, deaf and *unthinking*, it becomes necessary that

o vakit matbu' kitab gibi, herbir harfi için ayrı bir demir kalem *lâzımdır* ki tab'edilsin.

Nasılki matbaada hurufat adedince demir harfler bulunur, sonra o harfler *vücut bulur*;

o vakit bir tek kaleme *bedel*, o hurufat adedince kalemler bulunması lâzım gelir.

Belki o hurufat içinde bazan olduğu gibi, küçük kalem ile bir büyük **harfte** bir sahife *-ince hatla-* yazılmış ise, binler kalem bir tek harf için lâzım geliyor.

Belki birbirinin içine girip muntazam bir vaziyetle, senin cesedin gibi bir şekil alıyorsa, o vakit herbir dairede, herbir *cüz'* için, o **mürekkebat** adedince kalıplar lâzım geliyor.

Haydi, yüz muhal **içinde bulunan** bu tarzı, mümkün desen dahi,

bu *muntazam* san'atlı demir harfleri ve mükemmel kalıpları ve kalemleri yapmak için, yine bir tek kaleme verilmezse,

o kalemler, o kalıplar, o demir harflerin yapılması için, onların *adedlerince* yine kalemler, kalıplar ve harfler lâzım.

Çünkü onlar da yapılmışlar ve onlar da muntazam **san'atlı**dırlar. Ve hâkeza müteselsilen gittikçe gidecek...

İşte sen de anla! Bu öyle bir fikirdir ki; senin zerratin adedince muhalat ve hurafeler, içinde bulunuyor. Ey muannid muattıl! Sen de utan, bu dalaletten *vazgeç!*

ÜÇÜNCÜ KELİME:

"İktezathü-t tabiat" Yani; tabiat *iktiza* ediyor, tabiat yapıyor. İşte bu hükmün çok muhalatı var. Nümune için üçünü zikrediyoruz.

BİRİNCİSİ:

Eğer mevcudatta, hususan zîhayatta görünen basîrane, hakîmane olan **san'at** ve icad, Şems-i Ezeli'nin kalem-i kader ve kudretine verilmezse,

belki kör, sağır, *düşüncesiz* olan tabiata ve *kuvvete* isnad edilse lâzım gelir ki;

Nature either should have present in everything machines and *printing-presses* for their creation, or should include in everything power and wisdom enough to create and *administer* the universe.

The reason for this is as follows: The sun's **manifestations** and **reflections** appear in all small *fragments of glass* and droplets on the face of the earth.

If those miniature, reflected imaginary suns are *not ascribed* to the sun in the sky,

it is necessary to accept the *external existence* of an actual sun in every tiny fragment of glass smaller than a match-head, which possesses the sun's *qualities* and which, though small in size, bears profound meaning;

and therefore to accept actual suns **to the number** of pieces of glass.

In exactly the same way, if beings and animate creatures are not attributed *directly* to the *manifestation* of the Pre-Eternal Sun's Names,

it becomes necessary to accept that in each being, and especially **animate beings**, there lies a nature, a force, or quite simply a god that will sustain an infinite power and will, and knowledge and wisdom.

Such an idea is the most absurd and superstitious of all the impossibilities in the universe. It demonstrates that a man who attributes the art of the Creator of the universe to *imaginary*, insignificant, unconscious Nature is without a doubt less conscious of the truth than an animal.

Second Impossibility

If beings, which are most well-ordered and *well-measured*, wise and artistically fashioned, are not ascribed to One Who is infinitely powerful and wise

and instead are attributed to Nature, it becomes necessary for there to be present in every bit of *soil* as many factories and printing-presses as there are in Europe

so that each bit of soil can be the *means* for the growth and formation of innumerable flowers and fruits, of which it is the place of origin and *workshop*.

The **seeds** of flowers are sown in turn in a *bowl* of soil, which performs the duty of a flower-pot for them. An ability is apparent in the bowl of soil that will give shapes and forms which differ greatly from one another to all the flowers sown in it.

If that ability is not attributed to the All-Glorious and All-Powerful One, such a situation could not occur without there being in the bowlful of soil *immaterial*, different and natural machines for each flower.

#16

This is because the matter of which seeds, like sperm and eggs for example, consist is the same. That is, they consist of an *orderless*, **formless**, paste-like *mixture* of oxygen, hydrogen, carbon and nitrogen.

tabiat, icad için herşeyde hadsiz manevî makine ve *matbaaları* bulundursun; veyahud herşeyde, kâinatı halk ve *idare edecek* bir kudret ve hikmet dercetsin.

Çünkü nasıl şemsin **cilveleri** ve **akisleri**, zemin yüzündeki zerrecik *cam parçaları*nda ve katrelerde görünüyor.

Eğer o misalî ve aksî güneşçikler, semadaki tek güneşe *isnad edilmese*, lâzım gelir ki;

bir kibrit başı yerleşmeyen bir zerrecik cam parçasında tabî, fitrî ve güneşin *hasiyetleri*ne mâlik, zahiren küçük, manen çok derin bir güneşin *haricî vücudunu* kabul ederek,

zerrat-ı zücaciye **adedince** tabîî güneşleri kabul etmek lâzım geldiği gibi..

-aynen bu misal gibi- mevcudat ve zîhayat *doğrudan doğruya* Şems-i Ezeli'nin *cilve*-i esmasına verilmezse,

herbir mevcudda, hususan her bir **zîhayatta** hadsiz bir kudret ve irade ve nihayetsiz bir ilim ve hikmet taşıyacak bir tabiatı, bir kuvveti, âdeta bir ilahî içinde kabul etmek lâzım gelir.

Bu tarz-ı fikir ise, kâinattaki muhalatın en bâtılı, en hurafesidir. Hâlık-ı Kâinat'ın san'atını, *mevhum*, ehemmiyetsiz, şuursuz bir tabiata veren insan, elbette yüz defa hayvandan daha hayvan, daha şuursuz olduğunu gösterir.

İKİNCİ MUHAL:

Eğer gayet intizamlı, *mizanlı*, san'atlı, hikmetli şu mevcudat; nihayetsiz Kadîr, Hakîm bir zâta verilmezse,

belki tabiata isnad edilse, lâzım gelir ki; tabiat, her bir parça *toprakta*, Avrupa'nın umum matbaaları ve fabrikaları adedince makineleri, matbaaları bulundursun..

tâ, o parça toprak, menşe' ve *tezgâh* olduğu hadsiz çiçekler ve meyvelerin yetişmelerine ve teşkillerine *medar* olabilsin.

Çünkü çiçekler için saksılık vazifesini gören bir *kâse* toprak içine **tohumları** nöbetle atılan umum çiçeklerin birbirinden çok ayrı olan şekil ve heyetlerini teşkil ve tasvir edebilir bir kabiliyeti, bilfiil görülüyor.

Eğer Kadîr-i Zülcelal'e verilmezse; o vakit, o kâsedeki toprakta, her bir çiçek için *manevî*, ayrı, tabîî bir makinesi bulunmazsa, bu hal vücuda gelemez.

Çünkü tohumlar ise nutfeler ve yumurtalar gibi, maddeleri birdir. Yani müvellid-ül ma, müvellid-ül humuza, karbon, azotun *intizamsız*, **şekilsiz**, hamur gibi *halita*sından ibaret olmakla beraber,

Together with this, since air, water, *heat* and light also are each simple, unconscious and flow against everything in **floods**,

the fact that the all-different forms of those flowers **emerge from** the soil in a most well-ordered and artistic fashion self-evidently and necessarily *requires* that

there are present in the soil in the bowl immaterial, *miniature* printing-presses and factories to the number of presses and factories in Europe

so that they could weave this great number of living fabrics and thousands of various embroidered *textiles*. Thus, you can see how far the unbelieving thought of the Naturalists has *deviated* from the realm of reason.

And although brainless pretenders who imagine Nature to be creator claim to be "*men of science* and reason,"

see just how *distant* from reason and science is their thought, so that they have taken a superstition that is in no way possible, that is impossible, as a way for themselves. See this and laugh at them!

#17

If you ask: If such extraordinary impossibilities and insurmountable *difficulties* occur when beings are attributed to Nature,

how are those difficulties removed when they are attributed to the Single and *Eternally Besought One*? And how is the difficult impossibility *transformed into* that easy necessity?

The Answer: We saw in the First Impossibility that the **manifestation** of the sun's reflection displays its radiance and *effect* through miniature imaginary suns with complete ease and lack of trouble in everything from the minutest inanimate particle to the surface of the vastest ocean.

If each particle's relationship with the sun is *severed*, it then becomes necessary to accept that the external existence of an actual sun could subsist, with a difficulty at the level of impossibility, in each of those minute particles.

Similarly, if each being is ascribed directly to the Single and Eternally Besought One, everything necessary for each being can be conveyed to it through a connection and manifestation with an ease and facility that is at the *level of necessity*.

If the connection is severed and each being reverts from its position as an official to being *without duties*, and is **left to Nature** and its own devices,

it then becomes necessary *to suppose* that, with a hundred thousand difficulties and obstacles that reach the degree of impossibility, blind Nature possesses within it a power and wisdom with which to create and administer the universe so that it might bring into existence the wonderful machine of the being of an animate creature like a fly, which is a *tiny index* of the universe.

hava, su, *hararet*, ziya dahi, herbiri basit ve şursuz ve herşeye karşı **sel** gibi bir tarzda gittiğinden,

o hadsiz çiçeklerin teşkilleri ayrı ayrı ve gayet muntazam ve san'atlı olarak o topraktan **çıkması**, bilbedahe ve bizzarure *iktiza ediyor* ki;

o kâsede bulunan toprakta, manen Avrupa kadar, manevî ve *küçük mikyasta* matbaaları ve fabrikaları bulunsun.

Tâ ki, bu kadar hayatdar *kumaşları* ve binler ayrı ayrı nakışlı mensucatları dokuyabilsin. İşte tabiiyyunların fikr-i küfrîleri, ne derece daire-i akıldan hariç *saptığını* kıyas et.

Ve tabiatı mûcid zanneden insan suretindeki ahmak sarhoşlar "*mütefennin* ve akıllıyız" diye dava ettikleri halde,

akıl ve fenden ne kadar *uzak* düştüklerini ve mümteni' ve hiçbir cihetle mümkün olmayan bir hurafeyi kendilerine meslek ittihaz ettiklerini gör, gül ve tükür!

Eğer desen: Mevcudat, tabiata isnad edilse böyle acib muhaller olur, imtina' derecesinde *müşkilât* olur;

acaba Zât-ı Ehad u *Samed*'e verildiği vakit, o müşkilât nasıl kalkıyor? Ve o suubetli imtina, o sühuletli vücuba nasıl *inkılab eder*?

Elcevab: Birinci muhalde nasılkı güneşin **silve**-i in'ikası, kemal-i sühuletle, külfetsiz en küçük zerrecik camdan tut, tâ en büyük bir denizin yüzüne kadar feyzini ve *tesirini* misalî güneşçiklerle gayet kolaylıkla gösterdikleri halde,

eğer güneşten nisbeti *kesilse*; o vakit herbir zerrecikte, tabii ve bizzât bir güneşin haricî vücudu imtina derecesinde bir suubetle olabilmesi, kabul edilmek lâzım gelir.

Öyle de; herbir mevcud, doğrudan doğruya Zât-ı Ehad u *Samed*'e verilse; *vücub derecesinde* bir sühulet, bir kolaylık ile ve bir intisab ve silve ile, herbir mevcuda lâzım herbir şey, ona yetiştirilebilir.

Eğer o intisab kesilse ve o memuriyet *başbozukluğa* dönse ve herbir mevcud kendi başına ve **tabiata bırakılsa**,

o vakit imtina' derecesinde yüzbin müşkilât ve suubetle sinek gibi bir zihayatın, kâinatın *küçük bir fihristesi* olan gayet hârîka makine-i vücudunu icad eden, içindeki kör tabiatın, kâinatı halk ve idare edecek bir kudret ve hikmet sahibi olduğunu *farzetmek* lâzım gelir.

This is impossible not just once but thousands of times over.

#18

In Short: Just as it is impossible and precluded for the Necessarily Existent One to have any **partner** or **like** in respect of His Essence,

so too is the **interference** of others in His dominicality and in His creation of beings impossible and precluded.

As for the difficulties involved in the Second Impossibility, as is proved in many parts of the Risale-i Nur, if all things are attributed to the Single One of Unity, all things become as easy and **trouble-free** as a single thing.

Whereas if they are attributed to causes and Nature, a single thing becomes as difficult as all things. This has been demonstrated with numerous, **decisive proofs** and a summary of one of them is as follows.

If a man is **connected to** a king through being a soldier or an official, by reason of the strength of that connection, he may perform duties far exceeding his own **individual strength**.

He may, on occasion, **capture** another king in the name of his own king. For he himself does not carry the **equipment** and sources of strength necessary to carry out the duties and work he performs, nor is he compelled to do so.

By reason of the connection, the king's treasuries, and the army, which is behind him and is his **point of support**, carry his equipment and sources of strength.

That is to say, the duties he performs may be as grand as the business of a king, and as tremendous as the **actions** of an army.

Indeed, through **being an official**, an ant destroyed Pharaoh's palace.

#19

Through the connection, a fly killed Nimrod off.

And through the connection, the seed of a pine the size of a grain of wheat **produces** all the parts of a huge pine-tree.³

*3. Yes, on there being this connection, the seed receives an order from **Divine Determining** and displays those wonderful duties.*

*Should the connection be **severed**, the creation of the seed would require more equipment, power and art than the creation of the mighty pine-tree.*

*For it would be necessary for the pine-tree out there on the mountain, which is the work of Divine power, to be physically present together with all its **limbs** and parts in what is only the potential tree within the seed and is the work of Divine Determining.*

Bu ise bir muhal değil, belki binler muhaldir.

Elhasıl: Nasilki Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un **şerik** ve **naziri** mümteni' ve muhaldir.

Öyle de: rububiyetinde ve icad-ı eşyada başkalarının **müdahalesi**, şerik-i zâtî gibi mümteni' ve muhaldir.

Amma ikinci muhaldeki müşkilât ise müteaddid risalelerde isbat edildiği gibi, eğer bütün eşya Vâhid-i Ehad'e verilse; bütün eşya, bir tek şey gibi **sühuletli** ve kolay olur.

Eğer esbaba ve tabiata verilse, bir tek şey, umum eşya kadar müşkilâtlı olduğu, müteaddid ve **kat'î bürhanlarla** isbat edilmiş. Bir bürhanın hülâsası şudur ki:

Nasilki bir adam, bir padişaha askerlik veya memuriyet cihetiyle **intisab etse**, o memur ve o asker o intisab kuvvetiyle, yüzbin defa **kuvvet-i şahsiyesi**nden fazla işlere medar olabilir.

Ve padişahı namına bazan bir şahı **esir eder**. Çünkü gördüğü işlerin ve yaptığı eserlerin **cihazatını** ve kuvvetini kendi taşıyor ve taşımaya mecbur olmuyor.

O intisab münasebetiyle, padişahın hazineleri ve arkasındaki **nokta-i istinad**ı olan ordu; o kuvveti, o cihazatı taşıyor.

Demek gördüğü işler, şahane olarak bir padişahın işi gibi; ve gösterdiği eserler, bir ordu **eseri** misillü hârîka olabilir.

Nasilki karınca, o **memuriyet** cihetiyle Firavun'un sarayını harab ediyor.

Sinek o intisab ile, Nemrud'u gebertiyor.

Ve o intisab ile, buğday tanesi gibi bir çam çekirdeği, koca çam ağacının bütün cihazatını **yetiştiriyor**.

*(Haşiye): Evet, eğer intisab olsa; o çekirdek, **kader-i İlahî**den bir emir alır, o hârîka işlere mazhar olur.*

*Eğer o intisab **kesilse**; o çekirdeğin hilkatî, koca çam ağacının hilkatinden daha ziyade cihazat ve iktidar ve san'atı iktiza eder.*

*Çünkü dağdaki -kudret eseri olan- mücessem çam ağacının bütün **âzaları** ve cihazatıyla, o çekirdekteki kader eseri olan manevî ağaçta mevcud bulunması lâzım gelir.*

For the mighty tree's factory is the seed. The determined, potential tree within it **becomes manifest in the external world through Divine power, and becomes a physical pine-tree.**

Were the connection to be severed and the man **discharged** from his duties as an official, he would be compelled to carry the equipment and sources of strength necessary for his work himself.

He would then only be able to **perform duties** in accordance with the sources of strength and ammunition that he was able to carry.

If he was to be required in this situation to carry out his duties with the extreme ease of the first situation, it would be necessary **to load** on his back the sources of an army's strength and the arsenals and munitions factories of a king.

Even clowns who invent stories and superstitions to make people laugh would be **ashamed** at this fanciful idea.

#20

In Short: To attribute all beings to the **Necessarily Existent One** is so easy as to be necessary. While to attribute their creation to Nature is so difficult as to be impossible and outside the **realm of reason**.

Third Impossibility

The following two **comparisons**, which are included in other parts of the Risale-i Nur, explain this impossibility.

A wild savage entered a palace which had been built in an empty desert, and completed and **adorned** with all the fruits of civilization.

He cast an eye over its interior and saw thousands of well-ordered and artistically fashioned **objects**.

Because of his boorishness and lack of intelligence, he said: "No one **from outside** had a hand in this, one of the objects from inside must have made this palace together with all of its contents," and started to **investigate**.

However, whatever he looked at, even his untaught **intelligence** could not fathom out how it had made those things.

Later, he saw a notebook in which had been written the plan and programme of the palace's **construction**, an index of its contents and the rules of its **administration**.

For sure, the notebook too, which was without hand, eye, or implement, like the rest of the objects in the palace, was completely **lacking the ability** to construct and decorate the palace.

But, since he saw that in comparison with all the other things, the notebook was **related to** the whole palace by reason of its including all its theoretical laws, he was obliged to say:

Çünkü o koca ağacın fabrikası, o çekirdektir. İçindeki kaderî ağaç, kudretle hariçte **tezahür eder**, cismanî çam ağacı olur.}

Eğer o intisab kesilse, o memuriyetten **terhis edilse**, yapacağı işlerin cihazatını ve kuvvetini, belinde ve bileğinde taşımağa mecburdur.

O vakit, o küçücük bileğindeki kuvvet mikdarınca ve belindeki cephanedince **iş görebilir**.

Evvəlki vaziyette gayet kolaylıkla gördüğü işleri bu vaziyette ondan istenilse, elbette bileğinde bir ordu kuvvetini ve belinde bir padişahın cihazat-ı harbiye fabrikasını **yüklemek** lâzım gelir ki;

güldürmek için acib hurafeleri ve masalları hikâyeye eden maskaralar dahi bu hayalden **utanıyorlar!**..

Elhasıl: **Vâcib-ül Vücut**'a her mevcudu vermek, vücut derecesinde bir sühuleti var. Ve tabiata icad cihetinde vermek, imtina' derecesinde müşkil ve haric-i **daire-i akliye**dir.

ÜÇÜNCÜ MUHAL:

Bu muhali izah edecek bazı risalelerde beyan edilen iki **misal**:

Birinci Misal: Bütün âsâr-ı medeniyetle tek mil ve **tezyin edilmiş**, hâli bir sahrada kurulmuş, yapılmış bir saraya; gayet vahşi bir adam girmiş,

içine bakmış. Binlerle muntazam san'atlı **eşya**yı görmüş.

Vahşetinden, ahmaklığından, **hariçten** kimse müdahale etmeyip, o saray içinde o eşyadan birisi, o sarayı müştemilatıyla beraber yapmıştır diye **taharriye** başlıyor.

Hangi şeye bakıyor; o vahşetli **aklı** dahi kabil görmüyor ki, o şey bunları yapsın.

Sonra o sarayın **teşkilat** programını ve mevcudat fihristesini ve **idare** kanunları içinde yazılı olan bir defteri görür.

Çendan elsiz ve gözsüz ve çekişsiz olan o defter dahi, sair içindeki şeyler gibi, hiçbir **kabiliyeti yoktur** ki o sarayı teşkil ve tezyin etsin.

Fakat muztar kalarak, bilmecburiye, eşya-yı âhere nisbeten, kavanin-i ilmiyenin bir ünvanı olmak cihetiyle, o sarayın mecmuuna bu defteri **münasebetdar** gördüğünden,

"There, it is this notebook that has **organized**, ordered and adorned this palace, and has fashioned all these objects and set them in their places." He transformed his uncouthness into ludicrous jabber.

Thus, exactly like this comparison, a boor who subscribed to *Naturalist* thought, which denies God, entered the palace of the universe, which is infinitely more well-ordered, more perfect and everywhere full of miraculous instances of wisdom than the palace in the comparison.

Not thinking that it was the work of art of the Necessarily Existent One, Who is outside the *sphere of contingency*, and shunning that idea,

he saw a *collection* of the laws of *Divine practice* and an index of dominical art, which are like a slate for writing and erasing of Divine Determining in the sphere of contingency, and like a **constantly changing** notebook for the laws of the functioning of Divine power, and are extremely mistakenly and erroneously given the name 'Nature', and he said:

"These things require a cause and nothing else appears to have the relationship with everything like this *notebook* has.

It is true that reason will in no way accept that this *unseeing*, unconscious and powerless notebook could carry out this creation, which is the work of an *absolute dominicality* and requires infinite power.

But since I do not recognize the **Eternal Maker**, the most plausible explanation is to say the notebook made it, and makes it, so I shall say that." To which we reply:

#22

O you mistaken unfortunate! Your foolishness exceeds anything imaginable! Lift your head out of the *swamp of Nature* and look beyond yourself!

See an All-Glorious Maker to Whom all beings from particles to planets testify with their different *tongues* and Whom they *indicate* with their fingers!

Behold the manifestation of the *Pre-Eternal Inscraper*, Who fashions the palace and Who writes its programme in the notebook! Study His **decree**, listen to the Qur'an! Be delivered from your delirious raving!

Second Comparison: A rustic bumpkin entered the bounds of a splendid palace and saw there the uniform *actions* of an extremely orderly army carrying out its drill.

He *observed* a battalion, a regiment and a division stand to attention, stand at ease and march, and open fire when commanded as though they were a single private.

Since his rude, uncultured mind could **not comprehend**, so denied, that a commander had been given command by the country's laws and by royal decree, he imagined that the soldiers were **attached to one another** with strings.

"İşte bu defterdir ki, o sarayı **teşkil**, tanzim ve tezyin edip bu eşyayı yapmış, takmış, yerleştirmiş." diyerek vahşetini; ahmakların, sarhoşların hezeyanına çevirmiş.

İşte aynen bu misal gibi; hadsiz derecede misaldeki saraydan daha muntazam, daha mükemmel ve bütün etrafı mu'cizane hikmetle dolu şu saray-ı âlemin içine, inkâr-ı uluhiyete giden *tabiiyyun* fikrini taşıyan vahşi bir insan girer.

Daire-i mümkinat haricinde olan Zât-ı Vâcib-ül Vücut'un eser-i san'atı olduğunu düşünmeyerek ve ondan i'raz ederek,

daire-i mümkinat içinde kader-i İlahînin yazar bozar bir levhası hükmünde ve kudret-i İlahiyenin kavanin-i icraatına **tebeddül ve tegayyür eden** bir defteri olabilen ve pek yanlış ve hata olarak "Tabiat" namı verilen bir *mecmua*-i kavanin-i *âdât-ı İlahiye* ve bir fihriste-i san'at-ı Rabbaniyeyi görür. Ve der ki:

"Madem bu eşya bir sebep ister, hiçbir şeyin bu *defter* gibi münasebeti görünmüyor.

Çendan hiçbir cihetle akıl kabul etmez ki; *gözsüz*, şuursuz, kudretsiz bu defter, *rububiyet-i mutlakânın* işi olan ve hadsiz bir kudreti iktiza eden icadı yapamaz.

Fakat madem **Sâni'-i Kadîm**'i kabul etmiyorum; öyle ise en münasibi, bu defter bunu yapmış ve yapar diyeceğim." der. Biz de deriz:

Ey ahmak-ul humakadan tahammuk etmiş sarhoş ahmak! Başını *tabiat bataklığı*ndan çıkar, arkana bak;

zerrattan, seyyarata kadar bütün mevcudat, ayrı ayrı *lisanlarla* şehadet ettikleri ve parmaklarıyla *işaret ettikleri* bir Sâni'-i Zülcelal'i gör..

ve o sarayı yapan ve o defterde sarayın programını yazan *Nakkaş-ı Ezelî'nin* cilvesini gör, **fermanına** bak, Kur'anını dinle.. o hezeyanlardan kurtul!..

İkinci Misal: Gayet vahşi bir adam muhteşem bir kışla dairesine girer. Gayet muntazam bir ordunun umumî beraber talimlerini, muntazam *hareketlerini* görür.

Bir neferin hareketiyle; bir tabur, bir alay, bir fırka kalkar, oturur, gider; bir ateş emriyle ateş ettiklerini *müşahede eder*.

Onun kaba, vahşi aklı, bir kumandanın, devletin nizamıyla ve kanun-u padişahî ile kumandasını *anlamayıp*, inkâr ettiğinden, o askerlerin iplerle **birbiriyle bağlı olduklarını** tahayyül eder.

He thought of what wonderful **string** it must be, and was amazed.

#23

Later, he continued on his way till he came upon a magnificent mosque like Aya Sophia. He entered it at the time of Friday prayer and watched the **congregation** of Muslims rising, bowing, prostrating and sitting at the sound of man's voice.

Since he did not understand the Shari'a, which consists of a collection of **immaterial**, revealed laws, nor the immaterial rules proceeding from the **Lawgiver's** command,

he fancied the congregation to be bound to one another by physical string, and that this wonderful string had **subjected** them and was making them move like puppets.

And, coming up with this **idea**, which is so ridiculous as to make the most ignorant roar with laughter, he went on his way.

Exactly like this comparison, an atheist who subscribed to materialist thought, which is **denial** and pure brutishness, entered the universe, which is a splendid barracks of the Monarch of Pre-Eternity and Post-Eternity for His innumerable forces, and a well-ordered mosque of that Pre-Eternal All-Worshipped One.

He imagined the **immaterial laws** of the ordering of the universe, which proceed from the Pre-Eternal Monarch's wisdom, each to have material and physical existence;

and supposed the **theoretical laws** of the sovereignty of dominicality, and the rules and ordinances of the Greater Shari'a, the Shari'a of Creation, which are immaterial and **exist only as knowledge**, each to have external, material and physical existence.

But to set up **in place of** Divine power those laws, which proceed from the Divine attributes of knowledge and speech and only exist as knowledge, and to attribute creation to them;

#24

then to **attach the name** 'Nature' to them, and to deem force, which is merely a manifestation of dominical power, to be an **independent** almighty possessor of power, is a thousand times more low-fallen ignorance than the ignorance in the comparison.

In Short: The **imaginary** and insubstantial thing that Naturalists call Nature, if it has an **external reality**, can at the very most be **work of art**; it cannot be the **Artist**.

It is an **embroidery**, and cannot be the Embroiderer. It is a **set of decrees**; it cannot be the Issuer of the decrees. It is a body of the **laws of creation**, and cannot be the Lawgiver.

O hayalî **ip**, ne kadar hârikalı bir ip olduğunu düşünür; hayrette kalır.

Sonra gider.. Ayasofya gibi gayet muazzam bir câmie, Cuma gününde dâhil olur. O **cemaat**-ı müslimînin, bir adamın sesiyle kalkar, eğilir, secde ederek oturduklarını müşahede eder.

Manevî ve semavî kanunların mecmuundan ibaret olan şeriatı ve **şeriat sahibi**nin emirlerinden gelen manevî düsturlarını anlamadığından,

o cemaatın maddî iplerle bağlandığını ve o acib ipler onları **esir edip** oynattığını tahayyül ederek

en vahşi insan suretindeki canavar hayvanları dahi güldürecek derecede maskaralı bir **fiki**le çıkar, gider.

İşte aynı bu misal gibi: Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz cünudunun muhteşem bir kışlası olan şu âleme ve o Mabud-u Ezelî'nin muntazam bir mescidi olan şu kâinata; mahz-ı vahşet olan, **inkâr**lı fikr-i tabiatı taşıyan bir münkir giriyor.

O Sultan-ı Ezelî'nin hikmetinden gelen nizam-ı kâinatın **manevî kanunlarını**, birer maddî madde tasavvur ederek

ve saltanat-ı rububiyetin **kavanin-i itibariyesi** ve o Mabud-u Ezelî'nin şeriat-ı fitriye-i kübrasının, manevî ve yalnız **vücut-u ilmîsi** bulunan ahkâmlarını ve düsturlarını birer mevcud-u haricî ve maddî birer madde tahayyül ederek,

kudret-i İlahiyenin **yerine**, o ilim ve kelâmından gelen ve yalnız vücut-u ilmîsi bulunan o kanunları ikame etmek ve ellerine icad vermek,

sonra da onlara "Tabiat" **namını takmak** ve yalnız bir cilve-i kudret-i Rabbanîye olan kuvveti, bir zîkudret ve **müstakil** bir kadîr telakki etmek; misaldeki vahşiden bin defa aşağı bir vahşettir!..

Elhasıl: Tabiiyyunların, **mevhum** ve hakikatsız tabiat dedikleri şey, olsa olsa ve **hakikat-ı hariciye** sahibi ise; ancak bir **san'at** olabilir, **Sânî'** olamaz.

Bir **nakiş**tir, Nakkaş olamaz. **Ahkâm**dır, hâkim olamaz. Bir **şeriat-ı fitriye**dir, Şâri' olamaz.

It is but a created screen to the *dignity* of God, and cannot be the Creator. It is *passive* and created, and cannot be a Creative Maker.

It is a law, not a power, and cannot possess power. It is the recipient, and cannot be the *source*.

To Conclude:

Since beings exist, and as was stated at the beginning of this treatise, reason cannot think of a way to explain the existence of beings *apart from* the four mentioned

three of which were each *decisively* proved through three clear Impossibilities to be invalid and absurd,

then necessarily and self-evidently the *way of Divine Unity*, which is the fourth way, is proved in a conclusive manner.

The fourth way, in accordance with the verse quoted at the beginning:

Is there any doubt about God, Creator of the heavens and the earth?
(*Qur'an, 14:10*)

demonstrates clearly so that there can be no doubt or hesitation the Divinity of the Necessarily Existent One, and that all things issue *directly* from the hand of His power, and that the heavens and the earth are under His sway.

#25

O you unfortunate *worshipper of causes* and Nature! Since the nature of each thing, like all things, *is created*, for it is full of art and is being constantly renewed,

and, like the *effect*, the *apparent cause* of each thing is also created; and since for each thing to exist there is need for much equipment and many tools;

there must exist a Possessor of Absolute Power Who creates the nature and *brings* the cause *into existence*.

And that Absolutely Powerful One is in no need of impotent *intermediaries* to share in His dominicality and creation.

God forbid! He creates cause and effect together directly. In order to demonstrate His wisdom and the manifestation of His Names, by establishing an *apparent causal relationship* and connection through order and sequence,

He makes causes and Nature a *veil* to the hand of His power so that the apparent *faults*, severities and defects in things should be ascribed to them, and in this way His *dignity* be preserved.

Is it easier for a *watch-maker* to make the cog-wheels of a clock, and then arrange them and put them in order to form the clock?

Mahluk bir perde-i *izzet*tir, Hâlık olamaz. *Münfail* bir fitrattır, Fâtır bir fâil olamaz.

Kanundur, kudret değildir; kâdir olamaz. Mistardır, *masdar* olamaz.

Elhasıl:

Madem mevcudat var. Madem Onaltıncı Nota'nın başında denildiği gibi; mevcudun vücuduna, taksim-i aklî ile dört yoldan *başka* yol tahayyül edilmez.

O dört cihetten üçünün -herbirinin üç zahir muhaller ile butlanı, *kat'î bir surette* isbat edildi.

Elbette bizzarure ve bilbedahe dördüncü yol olan *vahdet yolu*, kat'î bir surette isbat olunuyor.

O dördüncü yol ise; baştaki

آفَى اللّٰهِ شَكُّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

âyeti, şeksiz ve şübhesiz bedahet derecesinde Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un uluhiyetini ve her şey *doğrudan doğruya* dest-i kudretinden çıktığını ve Semavat ve Arz kabza-i tasarrufunda bulunduğunu gösteriyor.

Ey *esbabperest* ve tabiata tapan biçare adam! Madem herşeyin tabiatı, herşey gibi *mahluktur*; çünkü san'atlıdır ve yeni oluyor.

Hem her *müsebbeb* gibi, *zahirî sebebi* dahi masnu'dur. Ve madem herşeyin vücudu, pek çok cihazat ve âletlere muhtaçtır.

O halde, o tabiatı icad eden ve o sebebi *halkeden* bir Kadîr-i Mutlak var.

Ve o Kadîr-i Mutlak'ın ne ihtiyacı var ki âciz *vesaiti*, rububiyetine ve icadına teşrik etsin.

Hâşâ! Belki doğrudan doğruya müsebbebi, sebep ile beraber halkederek, cilve-i esmasını ve hikmetini göstermek için, bir tertib ve tanzim ile *zahirî* bir *sebebiyet*, bir mukarenet vermekle,

eşyadaki zahirî *kusurlara*, merhametsizliklere ve noksanlıklara merci' olmak için, esbab ve tabiatı dest-i kudretine *perde* etmiş; *izzetini* o suretle muhafaza etmiş.

Acaba bir *saatçi*, saatin çarklarını yapsın; sonra saati çarklarla tertib edip tanzim etsin, daha mı kolaydır?

Or is it easier for him to make a wonderful machine in each of the **cog-wheels**, and then leave the making of the clock to the lifeless hands of those machines?

#26

Is that not beyond the bounds of **possibility**? Come on, you judge with your **unfair** reason, and say!

And is it easier for a **scribe** to collect ink, pen and paper, and then using them proceed to write out a book himself?

Or is it easier for him to create in the paper, pen and ink a writing-machine that requires more art and **trouble** than the book, and can be used only for that book,

and then say to the unconscious machine: "Come on, you write it!", and himself **not interfere**? Is that not a hundred times more difficult than writing it himself?

If you say: Yes, it is a hundred times more difficult to create a machine that writes a book rather than writing it out oneself. But is it not in a way easier, because the machine is the **means** for producing numerous **copies** of the same book?

The Answer: Through His limitless power, the Pre-Eternal Inscrber continuously **renews** the infinite manifestations of His Names so as to display them in ever-differing ways. And through this constant renewal, He creates the **identities** and special features in things in such a manner that

no missive of the Eternally Besought One or dominical book can be the same as any other book. In any case, each will have different features in order **to express** different meanings.

#27

If you have eyes, look at the human face: you will see that from **the time of Adam** until today, indeed, until post-eternity,

together with the conformity of their **essential organs**, each face has a **distinguishing mark** in relation to all the other faces; this is a definite fact.

Therefore, each face may be thought of as a different book. Only, for the artwork to be set out, different writing-sets, **arrangements**, and compositions are required.

And in order to both **collect** and situate the materials, and **to include** everything necessary for the existence of each, a completely different **workshop** will be required.

Now, **knowing it to be impossible**, we thought of Nature as a **printing-press**. But apart from the composition and printing, which concern the printing-press, that is, setting up the type in a specific order,

the **substances** that form an animate being's body, the creation of which is a hundred times more difficult than that of the composition and ordering,

Yoksa hârika bir makineyi, o **çarklar** içinde yapısın; sonra saatin yapılmasını o makinenin camid ellerine versin, tâ saati yapısın, daha mı kolaydır?

Acaba **imkân** haricinde değil midir? Haydi o **insafsız** aklınla sen söyle, sen hâkim ol!

Veyahud bir **kâtib**; mürekkeb, kalem, kâğıdı getirdi. Onunla kendi bizzât o kitabı yazsa, daha mı kolaydır?

Yoksa o kâğıd, mürekkeb, kalem içinde o kitabdanda daha san'atlı, daha **zahmetli**, yalnız o tek kitaba mahsus olarak bir yazı makinesi icad etsin;

sonra o şursuz makineye "Haydi sen yaz" desin de kendi **karışmasını**, daha mı kolaydır? Acaba yüz defa yazıdan daha müşkil değil midir?

Eğer desen: Evet bir kitabı yazan makinenin icadı, o kitabdanda yüz defa daha müşkildir. Fakat o makine, aynı kitabın bir çok **nüshalarını** yazmasına **vasıta** olmak cihetiyle, belki bir kolaylık var?

Elcevab: Nakkaş-ı Ezeli, hadsiz kudretiyle nihayetsiz cilve-i esmasını her vakit **tazelendirmekle**, ayrı ayrı şekilde göstermek için, eşyadaki **teşahhusları** ve hususî sîmaları öyle bir surette halketmiştir ki;

hiçbir mektub-u Samedanî ve hiçbir kitab-ı Rabbanî, diğer kitapların aynı aynına olamıyor. Alâküllihal, ayrı manaları **ifade etmek** için, ayrı bir sîması bulunacak.

Eğer gözün varsa, insanın sîmasına bak, gör ki; **zaman-ı Âdem**'den şimdiye kadar, belki ebede kadar,

bu küçük sîmada, **âza-yı esasîde** ittifak ile beraber, herbir sîma, umum sîmalara nisbeten, herbirisine karşı birer **alâmet-i farikası** var olduğu kat'iyen sabittir.

Bunun için herbir sîma, ayrı bir kitabdır. Yalnız san'atın tanzimi için ayrı bir yazı takımı ve ayrı bir **tertib** ve telif ister.

Ve maddelerini hem **getirmek**, hem yerleştirmek ve hem de vücuda lâzım olan herşeyi **dercetmek** için, bütün bütün başka bir **tezgâh** ister.

Haydi, **farz-ı muhal** olarak tabiata bir **matbaa** nazarıyla baktık. Fakat bir matbaaya ait olan tanzim ve basmak, yani muayyen intizamını kalıba sokmaktan başka,

o tanzimin icadından, icadları yüz derece daha müşkil bir zîhayatın cismindeki **maddeleri**,

must be created in specific **proportions** and particular order, brought from the furthest corners of the cosmos, and placed in the hands of the printing-press.

But in order to do all these things, there is still need for the power and **will** of the Absolutely Powerful One, Who creates the printing-press.

That is to say, this **hypothesis** of the printing-press is a totally meaningless superstition.

Thus, like these comparisons of the clock and the book, the All-Glorious Maker, Who is powerful over all things, has created causes, and so too does He create the **effects**. Through His wisdom, He **ties** the effect to the cause.

#28

Through His will, He has determined a manifestation of the Greater Shari'a, the Shari'a of Creation, which consists of the Divine laws concerning the ordering of **all motion** in the universe, and determined the nature of beings, which is only to be a **mirror** to that manifestation in things, and to be a reflection of it.

And through His power, He has created the face of that nature which has received external existence, and has created things on that nature, and has **mixed them** one with the other.

Is it easier to accept this fact, which is the conclusion of innumerable most **rational** proofs-in fact, is one not compelled to accept it?-

or is it easier to get the physical beings that you call causes and Nature, which are lifeless, unconscious, created, fashioned and simple, to provide the **numberless** tools and equipment necessary for the existence of each thing and to carry out those matters, which are performed **wisely** and discerningly?

Is that not utterly **beyond** the bounds of possibility? We leave it to you to decide, with your unreasonable mind!

The unbelieving **Nature-worshipper** replied: "Since you are asking me to be **fair** and reasonable, I have **to confess** that the mistaken way I have followed up to now is both a compounded impossibility, and extremely harmful and ugly.

Anyone with even a grain of consciousness would understand from your **analyses** above that to attribute the act of creation to causes and Nature is precluded and impossible,

#29

and that to attribute all things directly to the Necessarily Existent One is imperative and **necessary**. I say: 'ALL PRAISE BE TO GOD FOR BELIEF,' and I believe in Him. Only, I do have one doubt:

aktar-ı âlemden **mizan**-ı mahsusla ve has bir intizamla icad etmek ve getirmek ve matbaa eline vermek için,

yine o matbaayı icad eden Kadîr-i Mutlak'ın kudret ve **iradesine** muhtaçtır.

Demek bu matbaalık **ihimali ve farzı**, bütün bütün manasız bir hurafedir.

İşte bu saat ve kitab misalleri gibi; Sâni-i Zülcelal, Kadir-i Külli Şey', esbabı halketmiş; **müsebbebatı** da halkediyor. Hikmetiyle, müsebbebatı esbaba **bağlıyor**.

Kâinatın **harekât**ının tanzimine dair kavanin-i âdetullahtan ibaret olan şariat-ı fitriye-i kübra-yı İlahiyenin bir cilvesini ve eşyadaki o cilvesine yalnız bir **âyine** ve bir ma'kes olan tabiat-ı eşyayı, iradesiyle tayin etmiştir.

Ve o tabiatın vücud-u haricîye mazhar olan vechini, kudretiyle icad etmiş ve eşyayı o tabiat üzerinde halketmiş, birbirine **mezcetmiş**.

Acaba gayet derecede **makul** ve hadsiz bürhanların neticesi olan bu hakikatın kabulü mü daha kolaydır.. - acaba vücub derecesinde lâzım değil midir?-

Yoksa camid, şuursuz, mahluk, masnu, basit olan o sebeb ve tabiat dediğiniz maddelere, herbir şey'in vücuduna lâzım **hadsiz** cihazat ve âlâtı verip **hakîmane**, basîrane olan işleri kendi kendilerine yaptırmak mı daha kolaydır?

Acaba imtina' derecesinde, imkân **haricinde** değil midir? Senin, o insafsız aklının insafına havale ediyoruz.

Münkir ve **tabiatperest** diyor ki: Madem beni **insafa** davet ediyorsun. Ben de diyorum ki; şimdiye kadar yanlış gittiğimiz yol, hem yüz derece muhal, hem gayet zararlı ve nihayet derecede çirkin bir meslek olduğunu **itiraf** ediyorum.

Sâbık **tahkikat**ınızdan zerre miktar şuuru bulunan anlayacak ki; esbaba, tabiata icad vermek mümteni'dir, muhaldir.

Ve herşeyi doğrudan doğruya Vâcib-ül Vücud'a vermek **vâcib**dir, zarurîdir. Elhamdülillahi ale-l iman deyip iman ediyorum.

"I believe that Almighty God is the Creator, but what harm does it do to the **sovereignty** of His dominicality if some minor causes have a hand in the creation of **insignificant** matters and thereby gain for themselves a little **praise** and acclaim? Does it diminish His sovereignty in some way?"

The Answer: As we have conclusively proved in other parts of the Risale-i Nur, the mark of **rulership** is that it rejects **interference**.

The most insignificant **ruler** or official will **not tolerate** the interference of his own son, even, within the sphere of his rule.

The fact that, despite being Caliph, certain devout Sultans had their **innocent** sons murdered on the unfounded apprehension that the sons would interfere in their rule demonstrates how **fundamental** is this 'law of the rejection of interference' in rulership.

And the 'law of **prevention of participation**,' which the **independence** intrinsic to rulership necessitates, has shown its strength in the history of mankind through extraordinary upheavals whenever there have been two governors in a town or two kings in a country.

#30

Thus, if the sense of rulership and sovereignty, which is a mere **shadow** in human beings, who are impotent and in **need of assistance**, rejects interference to this degree, prevents the intervention of others,

does not accept **participation** in its sovereignty, and seeks to **preserve** the independence of its position so jealously,

then, if you can, compare this with an All-Glorious One Whose absolute **sovereignty** is at the degree of dominicality, Whose absolute rulership at the degree of Divinity, absolute independence at the degree of Oneness, and absolute **lack of need** at the degree of absolute power,

and understand what a necessary **requirement** and inevitable necessity of that rulership is this rejection of interference, prevention of participation, and repulsion of **partners**.

Concerning the second part of your doubt, you said: "If some of the worship of some **insignificant beings** is directed towards certain causes,

what **deficiency** does this cause to the worship of all beings, from particles to planets, which is directed towards the Necessarily Existent One, the **Absolute Object of All Worship**?"

The Answer: The All-Wise Creator of the universe made the universe like a tree with **conscious beings** as its most perfect fruit, and among conscious beings He made man its most **comprehensive** fruit.

And man's most important fruit, indeed the result of his creation, the aim of his nature, and the fruit of his life are his **thanks** and **worship**.

Yalnız bir şübhem var. Cenab-ı Hakk'ın Hâlık olduğunu kabul ediyorum; fakat bazı cüz'î esbabın **ehemmiyetsiz** şeylerde icada müdahaleleri ve bir parça **medh** ü sena kazanmaları, **saltanat**-ı rububiyetine ne zarar verir? Saltanatına noksaniyet gelir mi?"

Elcevab: Bazı risalelerde gayet kat'î isbat ettiğimiz gibi; **hâkimiyetin** şe'ni, **müdahale**yi reddetmektir.

Hattâ en edna bir **hâkim**, bir memur; daire-i hâkimiyetinde oğlunun müdahalesini **kabul etmiyor**.

Hattâ hâkimiyetine müdahale tevehhümüyle, bazı dindar padişahlar -halife oldukları halde- **masum** evlâdlarını katletmeleri, bu "redd-i müdahale kanunu"nun hâkimiyette ne kadar **esaslı** hükmettiğini gösteriyor.

Bir nahiyede iki müdürden tut, tâ bir memlekette iki padişaha kadar, hâkimiyetteki **istiklaliyet**in iktiza ettiği "**men'-i iştirak** kanunu" tarih-i beşerde çok acib herc ü merc ile kuvvetini göstermiş.

Acaba âciz ve **muavenete muhtaç** insanlardaki âmiriyet ve hâkimiyetin bir **gölgesi**, bu derece müdahaleyi reddetmeyi ve başkasının müdahalesini men'etmeyi

ve hâkimiyetinde **iştirak** kabul etmemeyi ve makamında istiklaliyetini nihayet taassubla **muhafaza**ya çalışmayı gör,

sonra **hâkimiyet**-i mutlaka rububiyet derecesinde ve âmiriyet-i mutlaka uluhiyet derecesinde ve istiklaliyet-i mutlaka ehadiyet derecesinde ve **istiğna**-yı mutlak kadiriyet-i mutlaka derecesinde bir Zât-ı Zülcelal'de,

bu redd-i müdahale ve men'-i iştirak ve tard-ı **şerik**, ne derece o hâkimiyetin zarurî bir **lâzımı** ve vâcib bir muktezası olduğunu kıyas edebilirsen et.

Amma ikinci şık şübhen ki: Bazı esbab, bazı **cüz'iyat**ın bazı ubudiyetlerine merci' olsa,

o **Mabud-u Mutlak** olan Zât-ı Vâcib-ül Vücut'a müteveccih zerrattan seyyarata kadar mahlukatın ubudiyetlerinden ne **noksan** gelir?

Elcevab: Şu kâinatın Hâlık-ı Hakîm'i kâinatı bir ağaç hükümünde hâlık, en mükemmel meyvesini **zîşuur** ve zîşuurun içinde en **câmi**' meyvesini insan yapmıştır.

Ve insanın en ehemmiyetli, belki insanın netice-i hilkatı ve gaye-i fitratı ve semere-i hayatı olan **şükür** ve **ibadeti**;

Would that Absolute Sovereign and Independent Ruler,
that Single One of Unity, Who creates the universe in
order *to make Himself known* and *loved*,

o Hâkim-i Mutlak ve Âmir-i Müstakil, *kendini sevdirmek*
ve *tanıttırmak* için kâinatı halkeden o Vâhid-i Ehad,

www.risaleglobal.com

give away to others man, the fruit of the **whole universe**, and man's thanks and worship, his most elevated fruit?

Totally **contrary to** His wisdom, would He make **vain and futile** the result of creation and fruit of the universe? God forbid!

Would He **be content** to give away the worship of creatures to others in a way that would deny His wisdom and His dominicality?

And although He demonstrates through His **actions** that He wishes to make Himself known and loved to an **unlimited degree**,

would he cause His most perfect creatures to forget Him by handing over to causes their thanks and **gratitude**, love and worship, and cause them to deny the **exalted purposes** in the universe?

O friend who has **given up** the worship of Nature! Now it is for you to say!

To which he replied: "**All praise be to God**, these two doubts of mine have now been resolved. And your two proofs concerning Divine Unity which demonstrate that the only True Object of Worship is He, and that nothing other than He is **worthy of worship** are so brilliant and powerful that to deny them would require as much arrogance as to deny the sun and the day."

Conclusion

The person who gave up atheistic Naturalism and came to believe said: "All praise be to God, I no longer have any **doubts**, but there are still a few questions about which I am curious."

FIRST QUESTION

"We hear many lazy people and those who neglect the five daily prayers ask: 'What need has God Almighty of our worship that in the Qur'an He severely and **insistently** reproves those who give up worship and **threatens** them with such a fearsome punishment as Hell?'"

How is it in keeping with the style of the Qur'an, which is **moderate**, mild and fair, to demonstrate the ultimate severity towards an **insignificant**, minor fault?"

The Answer: God Almighty **has no need** of your worship, nor indeed of anything else. It is you who needs to worship, for in truth you are sick.

As we have proved in many parts of the Risale-i Nur, worship is a sort of **remedy** for your **spiritual** wounds.

bütün kâinatın meyvesi olan insanı ve insanın en yüksek meyvesi olan şükür ve ibadetini başka ellere verir mi?

Bütün bütün hikmetine **zid olarak**, netice-i hilka ve semere-i kâinatı **abes** eder mi? Hâşâ ve kellâ...

Hem hikmetini ve rububiyetini inkâr ettirecek bir tarzda mahlukatın ibadetlerini başkalarına vermeye **rıza gösterir** mi, hiç müsaade eder mi?

Ve hem **hadsiz bir derecede** kendini sevdirmeyi ve tanıttırmayı **efaliyle** gösterdiği halde,

en mükemmel mahlukatının şükür ve **minnetdarlıklarını**, tahabbüb ve ubudiyetlerini başka esbaba vermekle kendini unutturup, kâinattaki **makasid-i âliyesini** inkâr ettirir mi?

Ey tabiatperestlikten **vazgeçen** arkadaş! Haydi sen söyle!

O diyor: **Elhamdülillah**, bu iki şübhem hallolmakla beraber, vahdaniyet-i İlahiyeye dair ve Mabud-u Bilhak o olduğuna ve ondan başkaları **ibadete lâayık** olmadığına o kadar parlak ve kuvvetli iki delil gösterdin ki, onları inkâr etmek, Güneş'i ve gündüzü inkâr etmek gibi bir mükâberedir.

Hâtime

Tabiat fikr-i küfrîsini terkeden ve imana gelen zât diyor ki: Elhamdülillah, benim **şübhe**lim kalmadı; yalnız merakımı mûcib olan birkaç sualim var.

Birinci Soru:

Çok tenbellerden ve târik-üs salâtlardan işitiyoruz; diyorlar ki: Cenab-ı Hakk'ın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var ki, Kur'anda çok şiddet ve **ısrar** ile ibadeti terkedeni zecredip Cehennem gibi dehşetli bir ceza ile **tehdid** ediyor.

İtidalli ve istikametli ve adaletli olan ifade-i Kur'anîyeye nasıl yaklaşıyor ki, **ehemmiyetsiz** bir cüz'î hataya karşı, nihayet şiddeti gösteriyor?

Elcevab: Evet Cenab-ı Hak senin ibadetine, belki hiçbir şeye **muhtaç değil**. Fakat sen ibadete muhtaçsın, manen hastasın.

İbadet ise, **manevî** yaralarına **tiryaklar** hükmünde olduğunu çok risalelerde isbat etmişiz.

If someone who is ill responds to a **compassionate** doctor who insists on his taking medicines that are beneficial for his condition by saying:

"What need do you have of it that you are **insisting** in this way?", you can understand how absurd it would be.

#33

As for the severe threats and fearsome punishments in the Qur'an concerning the **giving up** of worship,

they may be likened to a king, who, in order to **protect** his subject' **rights**, inflicts a severe punishment on an ordinary man in accordance with the degree that his crime infringes those rights.

In the same way, the man who gives up worship and ritual prayer is **violating** in a significant manner the rights of beings, who are like the subjects of the Monarch of Pre-Eternity and Post-Eternity, and is in fact **acting unjustly** towards them.

For the perfections of beings are manifested through the **glorification** and worship performed by that aspect of them which is directed towards their Maker.

The one who abandons worship does not and cannot see this worship. Indeed, he denies it.

Furthermore, beings occupy an exalted position by reason of their worship and glorification, and each is a **missive** of the Eternally Besought One, and a mirror to the Names of its Sustainer.

Since he **reduces them** from their high positions and considers them to be unimportant, lifeless, aimless, and without duties, he is **insulting** them, and denying and transgressing their perfections.

#34

Indeed, everyone sees the world in his own mirror. God Almighty created man as a **measure** and scale for the universe.

And from the world He gave a **particular** world to each person. This world He colours for him in accordance with his sincere beliefs.

For example, a **despairing**, lamenting, weeping person sees beings as weeping and in despair, while a cheerful, **optimistic**, merry person sees the universe as joyful and smiling.

A **reflective** man given to solemn worship and **glorification** discovers and sees to a degree the certain, truly existent worship and glorification of beings,

while a person who abandons worship through either **neglect** or denial sees beings in a manner totally **contrary** and opposed to the reality of their perfections, thus **transgressing** their rights.

Acaba bir hasta, o hastalık hakkında, **şefkatli** bir hekimin ona nâfi' ilâçları içirmek hususunda ettiği ısrara mukabil, hekime dese:

"Senin ne ihtiyacın var, bana böyle **ısrar ediyorsun?**" Ne kadar manasız olduğunu anlarsın.

Amma Kur'anın, **terk-i ibadet** hakkında şiddetli tehdidatı ve dehşetli cezaları ise;

nasilki bir padişah, raiyetinin **hukukunu muhafaza** etmek için; âdi bir adamın, raiyetinin hukukuna zarar veren bir hatasına göre, şiddetli cezaya çarpar.

Öyle de; ibadeti ve namazı terk eden adam, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir **tecavüz** ve manevî bir **zulüm eder**.

Çünkü mevcudatın kemalleri, Sâni'a müteveccih yüzlerinde **tesbih** ve ibadet ile tezahür eder.

İbadeti **terkeden**, mevcudatın ibadetini görmez ve göremez, belki de inkâr eder.

O vakit ibadet ve tesbih noktasında yüksek makamda bulunan ve herbiri birer **mektub-u Samedanî** ve birer âyine-i esma-i Rabbaniye olan mevcudatı;

âli makamlarından **tenzil ettiğinden** ve ehemmiyetsiz, vazifesiz, camid, perişan bir vaziyette telakki ettiğinden, mevcudatı **tahkir eder**; kemalâtını inkâr ve tecavüz eder.

Evet herkes, kâinatı kendi âyinesiyle görür. Cenab-ı Hak insanı kâinat için bir **mikyâs**, bir mizan suretinde yaratmıştır.

Her insan için, bu âlemden **hususî** bir âlem vermiş. O âlemin rengini, o insanın itikad-ı kalbîsine göre gösteriyor.

Meselâ; gayet **me'yus** ve matemli olarak ağlayan bir insan, mevcudatı ağlar ve me'yus suretinde görür; gayet sürurlu ve neş'eli, **müjdeli** ve kemal-i neş'esinden gülen bir adam, kâinatı neş'eli, güler gördüğü gibi;

mütefekkirane ve ciddî bir surette ibadet ve tesbih eden adam, mevcudatın hakikaten mevcut ve muhakkak olan ibadet ve **tesbihatlarını** bir derece keşfeder ve görür.

Gafletle veya inkârla ibadeti terkeden adam; mevcudatı, hakikat-ı kemalâtına tamamıyla **zid** ve muhalif ve hata bir surette tevehhüm eder ve manen onların hukukuna **tecavüz eder**.

Furthermore, since the one who gives up prayer does not own himself, he wrongs his own *soul*, which is a slave of its True Owner.

His Owner delivers awesome threats in order to protect His slave's rights from his **evil-commanding soul**.

Also, since he has given up worship, which is the result of his creation and the aim of his nature, it is like an *act of aggression* against Divine wisdom and *dominical will*, and he therefore receives punishment.

#35

In Short: The abandoner of worship both wrongs his own soul, which is the *slave* and *totally owned property* of Almighty God, and wrongs and transgresses the rights of the perfections of the universe.

Certainly, just as unbelief is an insult to beings, so is the abandonment of worship a denial of the universe's **perfections**.

And since it is an act of aggression against Divine wisdom, it is *deserving* of awesome threats, and severe punishment.

Thus, it is to express this deservedness and the above facts that the Qur'an of Miraculous Exposition chooses in a miraculous way that severe style, which, in complete conformity with the principles of **eloquence**, corresponds to the *requirements of the situation*.

SECOND QUESTION

The person who had given up *Naturalism* and come to believe next asked:

"It is indeed a vast truth that each being is dependent on Divine will and dominical power in *every aspect*; in all of its functions, qualities and actions. By reason of this vastness, our *narrow minds* cannot comprehend it.

However, the infinite *abundance* that we see around us, and the boundless *ease* in the creation and formation of things, and the infinite ease and facility in the way of unity, which was established through your proofs above,

#36

and the infinite ease that verses of the Qur'an like the following clearly demonstrate and expound, *Your creation and resurrection is as a single soul*, * *The matter of the Hour shall be but as the twinkling of the eye, or even closer*

show this mighty truth to be a matter that is most *acceptable* and *rational*. What is the wisdom and secret of this ease?"

(*Qur'an, 31:28; Qur'an, 16:77.*)

Hem o târik-üs salât, kendi kendine mâlik olmadığı için, kendi mâlikinin bir abdi olan kendi *nefsine* zulmeder.

Onun mâliki, o abdinin hakkını, onun **nefs-i emmaresinden** almak için, dehşetli tehdid eder.

Hem netice-i hilkatı ve gaye-i fitratı olan ibadeti terkettiğinden, hikmet-i İlahiye ve *meşiet-i Rabbaniyeye* karşı bir *tecavüz* hükmüne geçer. Onun için cezaya çarpılır.

Elhasıl: İbadeti terkeden, hem kendi nefesine zulmeder; - nefsi ise, Cenab-ı Hak'ın *abdi* ve *memluküdür*- hem kâinatın hukuk-u kemalâtına karşı bir tecavüz, bir zulümdür.

Evet nasilki küfür, mevcudata karşı bir tahkirdir; terk-i ibadet dahi, kâinatın **kemalâtını** bir inkârdır.

Hem hikmet-i İlahiyeye karşı bir tecavüz olduğundan, dehşetli tehdide, şiddetli cezaya *müstehak olur*.

İşte bu istihkakı ve mezkûr hakikatı ifade etmek için, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan mu'cizane bir surette o şiddetli tarz-ı ifadeyi ihtiyar ederek, tam tamına hakikat-ı **belâgat** olan mutabık-ı *mukteza-yı hale* mutabakat ediyor.

İkinci Soru:

Tabiattan vazgeçen ve imana gelen zât diyor ki:

Her mevcud, *her cihette*, her işinde ve her şeyinde ve her şe'ninde meşiet-i İlahiyeye ve kudret-i Rabbaniyeye tâbi' olması, çok azîm bir hakikattir. Azameti cihetinde *dar zihinlerimize* sıkışmıyor.

Halbuki gözümüzle gördüğümüz bu nihayet derecede *mebzuliyet*, hem hilkat ve icad-ı eşyadaki hadsiz *sühulet*, hem sâbık bürhanlarınızla tahakkuk eden vahdet yolundaki icad-ı eşyada nihayet derecede kolaylık ve sühulet,

hem nass-ı Kur'an ile beyan edilen

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَمَا أَمْرُ
السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

gibi âyetlerin sarahaten gösterdikleri nihayet derecede kolaylık, o hakikat-ı azîmeyi, en *makbul* ve en *makul* bir mes'ele olduğunu gösteriyorlar. Bu kolaylığın sırrı ve hikmeti nedir?

The Answer: This matter was elucidated in a most clear, decisive and **convincing fashion** in the explanation of, *And He is powerful over all things*, which forms the Tenth Phrase of the Twentieth Letter.

In particular, it **was demonstrated** even more clearly in the Addendum to that Letter that when attributed to the Single Maker, all beings become as easy as a single being.

If they are not attributed to that Single One of Unity, the creation of a single creature becomes as difficult as that of all beings, and a seed as **problematical** as a tree.

When they are ascribed to their **True Maker**, the universe becomes as easy and trouble-free as a tree, a tree as easy as a seed, Paradise as easy as the spring, and the spring as easy as a flower.

#37

We shall now point out **briefly** one or two evidences that have been explained in detail in other parts of the Risale-i Nur out of the hundreds which explain the underlying reasons for and instances of wisdom in the conspicuous, boundless **abundance** and profusion of beings, the ease of the great number of **individuals** in each species, and the fact that well-ordered, artistically fashioned and **valuable** beings come into existence with immense speed and ease.

For example, if the **command** of a hundred soldiers is given to one officer, it is a hundred times easier than if the command of one soldier is given to a hundred officers.

And if to equip an army it is assigned to one **headquarters**, one law, one factory and the command of one king, it quite simply becomes as easy as **equipping** a single soldier.

In the same way, if **to equip** one soldier it is referred to **numerous** headquarters, numerous factories and numerous commanders, it becomes as difficult as equipping an army.

Because in order to equip a single soldier, it would require as many factories as are necessary for a **whole army**.

Again, since by reason of **the mystery of unity**, the vital necessities of a tree **are provided** through one root, one centre and according to one law, it produces thousands of fruits as easily as a single fruit. This is plain to see.

#38

If **unity** changes to **multiplicity**, and all the necessities vital for each fruit are provided from different places, to produce each fruit becomes as difficult as to produce the tree.

And to produce a single seed, even, which is a **sample** and **index** of the tree, becomes as difficult as the tree. Because all the necessities vital for the tree's life are necessary for the seed.

Elcevab: Yirminci Mektub'un Onuncu Kelimesi olan

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

beyanında, o sır gayet vâzih ve kat'î ve **mukni'** bir **tarzda** beyan edilmiş.

Hususan o mektubun zeylinde daha ziyade vuzuh ile **isbat edilmiş** ki; bütün mevcudat, Sâni'-i Vâhid'e isnad edildiği vakit, bir tek mevcut hükmünde kolaylaşır.

Eğer Vâhid-i Ehad'e verilmezse; bir tek mahlukun icadı, bütün mevcudat kadar müşkilleşir ve bir çekirdek, bir ağaç kadar **suubetli** olur.

Eğer **Sâni'-i Hakiki'**sine verilse, kâinat bir ağaç gibi ve ağaç bir çekirdek gibi ve Cennet bir bahar gibi ve bahar bir çiçek gibi kolaylaşır, sühulet peyda eder.

Ve bilmüşahede görünen hadsiz **mebzuliyet** ve ucuzluğun ve her nev'in sühuletle kesret-i **efradı** bulunmasının ve kesret-i sühulet ve sür'atle muntazam, san'atlı, **kıymetli** mevcudatın kolayca vücuda gelmesinin sırlarına medar olan ve hikmetlerini gösteren yüzer delillerinden ve başka risalelerde tafsil beyan edilen bir ikisine **muhtasar** bir işaret ederiz.

Meselâ: Nasilki yüz nefer, bir zabitin **idaresine** verilse; bir neferin, yüz zabitin idarelerine verilmesinden yüz derece daha kolay olduğu gibi,

bir ordunun teşhizat-ı askeriyesi; bir **merkez**, bir kanun, bir fabrika ve bir padişahın emrine verildiği vakit, âdetâ kemmiyeten bir neferin **teçhizatı** kadar kolaylaştığı gibi..

bir neferin **teçhizat-ı** askeriyesi; **müteaddid** merkezlere, müteaddid fabrikalara, müteaddid kumandanlara havalesi de, âdetâ bir ordunun teşhizatı kadar kemmiyeten müşkilâtli oluyor.

Çünkü bir tek neferin teşhizatı için, **bütün orduya** lâzım olan fabrikaların bulunması gerektir.

Hem bir ağacın **sırr-ı vahdet** cihetiyle, bir kökte, bir merkezde, bir kanun ile mevadd-ı hayatiyesi **verildiğinden**; binler meyve veren o ağaç, bir meyve kadar sühuletli olduğu bilmüşahede görünür.

Eğer **vahdetten kesrete** gidilse, herbir meyveye lâzım mevadd-ı hayatiye başka yerden verilse; herbir meyve, bir ağaç kadar müşkilât peyda eder.

Belki ağacın bir **enmuzeci** ve **fihristesi** olan bir tek çekirdek dahi, o ağaç kadar suubetli olur. Çünkü bir ağacın hayatına lâzım olan bütün mevadd-ı hayatiye, birtek çekirdek için de lâzım oluyor.

Thus, there are hundreds of examples like these which show that it is easier for thousands of beings to come into existence through unity than for a single being to come into existence through multiplicity and [ascribing partners to God](#).

Since this truth has been proved with absolute certainty in other parts of the Risale-i Nur, we refer you to those and here only explain a most important reason for this ease and facility from the point of view of [Divine knowledge](#), [Divine Determining](#), and dominical power. It is as follows:

You are a **being**. If you attribute yourself to the Pre-Eternal All-Powerful One, He creates you at a command through His infinite power out of nothing in [an instant](#), like striking a match.

If you do not do this and rather attribute yourself to [physical causes](#) and nature, then since you are a well-ordered [summary](#), fruit, and miniature index and list of the universe,

in order to make you, it would be necessary to sift with a fine sieve the universe and its elements, and to gather in precise measure from **all the corners of the universe** the substances of which your body is composed.

#39

For physical causes only gather and [join together](#). It [is confirmed](#) by people of reason that they cannot create **out of nothing** what is not present in them.

Since this is the case, they would [be compelled](#) to collect together the body of a tiny animate being from every corner of the cosmos.

Now understand what ease there is in unity, Divine Unity, and what difficulties lie in [misguidance](#) and [attributing partners to God](#)!

Secondly, there is an **infinite** ease also with regard to Divine knowledge. It is like this:

Divine Determining is an aspect of Divine knowledge; it [determines](#) a measure for each thing, which is like its particular and immaterial [mould](#); the determined measure is like a plan or model for the thing's being.

When Divine power creates, it does so with extreme ease in accordance with the **determined** measure.

If the thing is not attributed to the All-Powerful One of Glory, Who possesses [all-embracing](#), infinite and [pre-eternal](#) knowledge, as was described above, not only thousands of difficulties appear, but hundreds of impossibilities.

For if it was not for the determined measure which exists in Divine knowledge, thousands of material moulds with external existences would have to **be employed** in the body of even a tiny animate being.

#40

İşte bu misaller gibi, yüzler misaller var gösteriyorlar ki; vahdette, nihayet derecede sühuletle vücuda gelen binler mevcut, [şirkte](#) ve kesrette, bir tek mevcuddan daha ziyade kolay olur.

Sair risalelerde bu hakikat iki kerre iki dört eder derecede isbat edildiğinden, onlara havale edip, burada yalnız bu sühulet ve kolaylığın [ilim](#) ve [kader-i İlahî](#) ve kudret-i Rabbanîye nokta-i nazarında gayet mühim bir sırrını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Sen bir **mevcudsun**. Eğer Kadîr-i Ezeli'ye kendini versen; bir kibrit çakar gibi, hiçten, yoktan, bir emirle, hadsiz kudretiyle, seni [bir anda](#) halkeder.

Eğer sen kendini ona vermezsen, belki [esbab-ı maddiye](#)ye ve tabiata isnad etsen; o vakit sen, kâinatın muntazam bir [hülâsası](#), meyvesi ve küçük bir fihristesi ve listesi olduğundan;

seni yapmak için, kâinatı ve anasını ince elek ile eleyip hassas ölçülerle **aktar-ı âlemden** senin vücudundaki maddeleri toplamak lâzım gelir.

Çünkü esbab-ı maddiye yalnız [terkib eder](#), toplar. Kendilerinde bulunmayanı; **hiçten, yoktan** yapamadıkları, bütün ehl-i akıl yanında [musaddaktır](#).

Öyle ise, küçük bir zîhayatın cismini aktar-ı âlemden toplamaya [mecbur olurlar](#).

İşte vahdette ve tevhidde ne kadar kolaylık ve [şirkte](#) ve [dalalette](#) ne kadar müşkilât var olduğunu anla!

İkincisi: İlim noktasında **hadsiz** bir sühulet vardır. Şöyle ki:

Kader, ilmin bir nev'idir ki, herşeyin manevî ve mahsus [kalıbı](#) hükmünde bir miktar [tayin eder](#). Ve o miktar-ı kaderî, o şey'in vücuduna bir plân, bir model hükmüne geçer.

Kudret icad ettiği vakit; gayet sühuletle o **kaderî** miktar üstünde icad eder.

Eğer o şey [muhit](#) ve hadsiz ve [ezeli](#) bir ilmin sahibi olan Kadîr-i Zülcelal'e verilmezse; -sâbıkan geçtiği gibi- binler müşkilât değil, belki yüz muhalat ortaya düşer.

Çünkü o miktar-ı kaderî ve miktar-ı ilmî olmazsa; binler haricî ve maddî kalıplar, küçücük bir hayvanın cesedinde **istimal edilmek** lâzım gelir.

So, understand one reason for the infinite ease in unity and the endless difficulties in misguidance and ascribing partners to God. Realize what a *veracious*, correct, and exalted truth is stated by the verse,

The matter of the Hour shall be but as the twinkling of the eye, or even closer.

THIRD QUESTION

The former enemy and now *rightly-guided* friend then asked: "Philosophers, who have made many advances these days, claim that

nothing is created out of nothing, and nothing is *annihilated* and goes to nothing; there is only *composition* and *decomposition*, and this makes the factory of the universe run. Is this correct?"

The Answer: Since the most advanced philosophers who did not consider beings in the light of the Qur'an saw that the formation and existence of beings by means of Nature and causes was so difficult as to be impossible -in the manner proved above-, they *diverged* into two groups.

One group became Sophists; abdicating reason, which is exclusive to human beings, and *falling lower* than mindless beasts, they found it easier to deny the universe's existence,

and even their own existences, than to follow the way of misguidance, which claims that causes and Nature have the power to create. They therefore denied both themselves and the universe and descended into *absolute ignorance*.

İşte vahdette nihayetsiz kolaylık ve dalalette ve şirkte hadsiz müşkilâtın bir sırrını anla;

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ

âyeti, ne kadar *hakikatlı* ve doğru ve yüksek bir hakikatı ifade ettiğini bil!

Üçüncü Soru:

Eskiden düşman, şimdi dost olan *mühtedi* diyor ki: Şu zamanda çok ileri giden feylesoflar diyorlar ki:

"Hiçten hiçbirşey icad edilmiyor ve hiçbirşey *i'dam edilmiyor*; yalnız bir *terkib* bir *tahlil*dir ki, kâinat fabrikasını işlettiriyor."

Elcevab: Nur-u Kur'an ile mevcudata bakmayan feylesofların en ileri gidenleri bakmışlar ki, tabiat ve esbab vasıtasıyla bu mevcudatın teşekkülât ve vücudlarını - sâbıkan isbat ettiğimiz tarzda- imtina' derecesinde müşkilâtlı gördüklerinden, iki kısma *ayrıldılar*.

Bir kısmı Sofestaî olup, insanın hâssası olan akıldan istifa ederek, ahmak hayvanlardan daha *aşağı düşerek*, kâinatın vücudunu inkâr etmeyi;

hattâ kendilerinin vücudlarını dahi inkâr etmesini; dalalet mesleğinde esbab ve tabiatın icad sahibi olmalarından daha ziyade kolay gördüklerinden hem kendilerini, hem kâinatı inkâr edip, *cehl-i mutlaka* düşmüşler.

www.risale.com

The second group saw that in misguidance, according to which causes and Nature are **creator**, the creation of a fly or a seed, even, entails innumerable difficulties and requires a power unacceptable to reason.

They were therefore compelled to deny **the act of creation** and to say: "Nothing can exist out of nothing." Seeing total annihilation also to be impossible, they declared: "What exists cannot go to nothing."

They fancied an **imaginary situation** in which combining and decomposition, gathering and dispersion, occur through **the motion of particles** and the winds of chance.

Now, see! Those who consider themselves to be the most intelligent are the most profoundly **ignorant** and stupid. Understand just how ludicrous, debased, and ignorant misguidance makes man, and **take a lesson!**

Indeed, a Pre-Eternal Power created the **heavens** and the earth in six days, every year creates four hundred thousand **species** simultaneously on the face of the earth, and in six weeks every spring constructs a living world more full of art and wisdom than the world itself.

Thus, it is more foolish and ignorant than the Sophists, the first group above, to deny the act of creation and deem it unlikely that, like a chemical that when applied shows up **invisible** writing, Pre-Eternal Power should give external existence to beings, which, though externally non-existent, **exist as knowledge**, and whose plans and measures **are determined** in the realm of a Pre-Eternal Knowledge.

These unfortunates are **absolutely impotent** and have nothing at their disposal apart from the faculty of will. Although they are inflated like Pharaohs, they can neither **annihilate** anything nor create anything from nothing, even a minute particle.

And so, although nothing comes into existence out of nothing at the hand of causes and Nature **on which they rely**, out of their stupidity they say:

"Nothing comes from non-being, and nothing goes to non-being." And they even **extend** this absurd and erroneous principle to the Absolutely All-Powerful One.

Indeed, the All-Powerful One of Glory has two ways of **creating**:

The First is through **origination** and **invention**. That is, He brings a being into existence out of nothing, out of non-existence, and creates everything necessary for it, also out of nothing, and places those necessities in its hand.

The Second is through **composition**, through art. That is, He forms certain beings out of the elements of the universe in order to demonstrate subtle instances of wisdom, like displaying the perfections of His wisdom and the **manifestations** of many of His Names.

İkinci gruh bakmışlar ki; dalalette, esbab ve tabiat **mûcid** olmak noktasında, bir sinek ve bir çekirdeğin icadı, hadsiz müşkilâtı var ve tavr-ı aklın haricinde bir iktidar iktiza ediyor.

Onun için bilmecburiye **icadı** inkâr ediyorlar, "yoktan var olmaz" diyorlar ve i'damı da muhal görüyorlar, "var yok olmaz" hükmediyorlar.

Yalnız **harekât-ı zerrat** ile, tesadüf rüzgârlarıyla bir terhib ve tahlil ve dağılmak ve toplanmak suretinde bir **vaziyet-i itibariye** tahayyül ediyorlar.

İşte sen gel, ahmaklığın ve **cehaletin** en aşağı derecesinde, en yüksek akıllı kendini zanneden adamları gör; ve dalalet, insanı ne kadar maskara ve süflî ve echel yaptığını bil; **ibret al!**

Acaba her senede, dörtyüz bin **enva'** birden zemin yüzünde icad eden ve **semavat** ve arzı altı günde halkeden ve altı haftada, her baharda, kâinattan daha san'atlı, hikmetli zîhayat bir kâinatı inşa eden bir kudret-i ezeliye,

bir ilm-i ezelinin dairesinde, plânları ve mikdarları **taayyün eden** mevcudat-ı ilmiyeyi göze göstermeyen bir ecza ile yazılan ve **görünmeyen** bir yazıyı göstermek için sürülen bir ecza misillü, gayet kolay o madumat-ı hariciye olan **mevcudat-ı ilmiyeye** vücud-u haricî vermeyi o kudret-i ezeliyeden uzak görmek ve icadı inkâr etmek; evvelki gruh olan Sofestaîlerden daha ziyade ahmakane ve cahilanedir.

Bu bedbahtlar, **âciz-i mutlak** ve yalnız bir cüz'-i ihtiyarîden başka ellerinde olmayan firavunlaşmış kendi nefisleri, hiçbir şeyi **i'dam** ve yok edemediklerinden ve hiçbir zerreyi, bir maddeyi, hiçten, yoktan icad edemediklerinden

ve **güvendikleri** esbab ve tabiatın ellerinde hiçten icad gelmediği cihetle, ahmaklıklarından diyorlar:

"Yoktan var olmaz, var da yok olmaz" deyip, bu bâtil ve hata düsturu, Kadîr-i Mutlak'a **teşmil etmek** istiyorlar.

Evet Kadîr-i Zülcelal'in iki tarzda **icadı** var.

Biri; **ihтира'** ve **ibda'** ile. Yani hiçten, yoktan vücud veriyor ve ona lâzım her şeyi de hiçten icad edip eline veriyor.

Diğeri; **inşa** ile, san'at ile. Yani kemal-i hikmetini ve çok esmasının **cilvelerini** göstermek gibi çok dakik hikmetler için, kâinatın anasırından bir kısım mevcudatı inşa ediyor.

Through **the law of Providing**, he sends particles and matter, which are dependent on His command, to these beings and **employs** the particles in them.

#43

Yes, the Absolutely All-Powerful One creates in two ways: He both originates, and He composes. To annihilate what exists and to make exist what does not exist is most simple and easy for Him. It is one of His **constant** and **universal** laws.

The man, therefore, who says: "He cannot give existence to what does not exist" **in the face of** a power that in one spring makes exist out of nothing the **forms** and attributes of three hundred thousand animate creatures, and, besides their particles, all their **conditions** and states, such a man should himself be obliterated!

The person who **gave up** Nature and embraced the truth said: "Praise and thanks be to God Almighty to the number of **particles** in existence for I have attained to complete belief. **I have been saved** from delusion and misguidance. Not one of my doubts remains.

"ALL PRAISE BE TO GOD FOR THE RELIGION OF ISLAM, AND COMPLETE AND PERFECT BELIEF!"

All glory be unto You! We have no knowledge save that which You have taught us; indeed, You are All-Knowing, All-Wise .

(Qur'an, 2:32)

Her emrine tâbi' olan zerratları ve maddeleri, **rezzakîyet kanunu**yla onlara gönderir ve onlarda **çalıştırır**.

Evet Kadir-i Mutlak'ın iki tarzda, hem ibda' hem inşa suretinde icadı var. Varı yok etmek ve yoğu var etmek; en kolay en sühuletli, belki **daimî**, **umumî** bir kanundur.

Bir baharda, üç yüz bin enva'-ı zihayat mahlukatın **şekillerini**, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün **keyfiyat** ve ahvallerini hiçten var eden bir kudrete **karşı**, "Yoğu var edemez!" diyen adam, yok olmalı!..

Tabiatı **birakan** ve hakikata geçen zât diyor ki: Cenab-ı Hakk'a **zerrat** adedince şükür ve hamd ü sena ediyorum ki, kemal-i imanı kazandım, evham ve dalaletlerden **kurtuldum** ve hiç bir şübhem de kalmadı.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَ كَمَالِ الْإِيمَانِ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ

الْحَكِيمُ

www.risalegitim.com